

Veri, vzgoji in pouku!

SLOVENSKI UČITELJ

Glasilo slovenskih
kršč. učiteljskih in
katehetskih društev

Letnik XI. □ Štev. 7., 8.

Vsebina:

Spomini z dunajskega tečaja za pouk slaboumnih. (Učiteljica Anica Lebar. — Dalje.)	145
Djakovski tečaj	150
Kateheza o delovanju Sv. Duha v apostolih in v nas. (Za višje razrede ljudskih šol, sestavil A. Č.)	152
Uporaba skioptikona v naših šolah. (Predaval c. kr. okr. šol. nadzornik Ljudevit Stiasny.)	157
Verske vaje in šola	160
Nemški pouk v ljudski šoli. (S posebnim ozirom na H. Schreiner - dr. J. Bezjakove nemške vadnice. — Kon- ferenčno poročilo c. kr. učitelja J. Novaka.)	162
Oberammergau in pasijonske igre	168
Učiteljski poklic	172
Pismena vprašanja iz krščanskega nauka	174
Sovražniki naše mladine. (Načrt za predavanje pri se- stankih učiteljstva in staršev.)	175
Razglednica kot učilo	177
Katehetski vestnik:	
Katehetsko gibanje	179
Zgledi, uporabni pri katehezi	181
Vzgojni utrinki	183
Učiteljski vestnik	186
Zborovanja	187
Raznoterosti	190

Slovenski Učitelj

Glasiló slovenskih kršćanskih učiteljskih
::: in katehetskih društev. :::

Last „Slomškove zveze“ in „Društva slovenskih katehetov“.

Letnik XI.

V Ljubljani, 15. julija 1910.

Štev. 7. in 8.

Spomini z dunajskega tečaja za pouk slaboumnih.

(Učiteljica Anica Lebar. — Dalje.)

Allgemeines Krankenhaus.

Posebna vrsta slaboumja je moralno slaboumje. Pri navadnih otrokih pravimo „zgodaj je zrel“. Predavatelj nam je pokazal devetletnega dečka — samomorilca. Ker ga je mati kaznovala radi nemoralnosti, se je obesil, mati ga je še pravočasno rešila. Oddala ga je v psihiatriški oddelek v splošno bolnišnico. Tu so dognali, da je slaboumen. Začasno je ostal v bolnišnici, pozneje pa so ga oddali v poboljševalnico. — Deček je priznal vse v naši prisotnosti ter bi nam bil razodel vse malenkosti, da bi ga bil predavatelj pustil.

Mnogokrat se opaža, da so slaboumni topi napram vnanjim vplivom. Kažejo, da so nekako nevzprejemljivi za hvalo in grajo, pa tudi neobčutni za kazni.

Enakomerna, avtomatična dela izvršujejo slaboumni izredno dobro.

Telesni in duševni razvoj je zakasnel; zato nimajo samostojnosti, pač pa radi posnemajo, kar vidijo in slišijo. V dokaz nam je predavatelj predstavil dečka, ki mehanično izgovarja vse, kar kdo govori. Za predavateljem je govoril vsa vprašanja, ki mu jih je stavil, a odgovoril mu ni nič. Mislili smo, da je naučen. Govorili smo sami ž njim in opazili isto.

Za življenje si človek prihrani nekako dve tretjini znanja, ki si ga je pridobil v mladosti, ena tretjina pa se poizgubi in pozabi. Kako malo znanja si tedaj ohranijo tisti, ki so rojeni bebci, kajti dokazano je, da ti ljudje pozabijo še laže, nego normalni človek.

11. junija. Hospitacija v četrtem dekliškem razredu. (Anastasius-Grüngasse 10.)

Nazorni nauk „Gozd“ kot priprava k berilu „Die grüne Stadt“.

Zopet smo imeli priliko opazovati čudno otroško fantazijo. Na sliki so opazili mnogo, česar ne bi opazil vsak normalen otrok. Da je bilo marsikaj izrodek bujne fantazije, je umevno, in učiteljica se je morala mnogokrat zadovoljiti z odgovorom, ki je komaj polovično ustrezal njeni želji. Bolje nekaj kot nič.

Četrty deški razred. Nazorni nauk. Volk. — Posnetek opisa po skioptični sliki „Rdečakapica“. Primerjava z mačko. Učitelj je učencem tudi pokazal miniaturo volka, a velika njegova slika iz skioptične predstave jim je močnejše ostala v spominu, zato je eden izmed učencev naravnost oporekal učitelju, da to ni volk ampak zajec. Čez dolgo se je šele vdal in priznal, da je morebiti vendarle volk. — Več učencev je tudi pripovedovalo, da so že videli volka, da je celo letel za njimi, da so mu komaj ušli in podobno. V svoji domišljiji so se postavili na stališče „Rdečakapice“ in nastala je nova povestica.

10.—11. Kaluparstvo. Tretji razred.

Vsakdo vé, koliko veselja ima otrok, če dobi kos ilovice, da jo gnete in ustvarja iz nje predmete po svoji umetnosti. Ker je pa poleg otroške zabave za otrokov razvoj velike važnosti tudi še opravilo, (Beschäftigung) je na pomožni šoli vpeljano tudi kaluparstvo. Spočetka je učitelju to delo nekak poizkus za duševno stanje otrokovo. Dá mu kos ilovice in pravi: „Naredi, kar hočeš!“ Mnogokrat napravi otrok model predmeta iz najbližjega okoliša, ki mu je res podoben; še večkrat pa nima niti najmanjše sličnosti. Kako tudi! Saj si otrok niti predstav ne more obnoviti, kako naj jih šele pretvori v predmet, kako naj jih porabi v konkretnem delu! Največkrat naredi hlebčke ali žemlje, boljši preste ali celo možiceljna. Otroška vrtnarica, ki izdeluje z otroki vsa ta dela, jih navaja k skupnemu delovanju. Vsak otrok je dobil deščico in na nji večji in manjši kos ilovice. Izdelali naj bi lončen vrček. Tudi učiteljica je imela dva različna kosa ilovice. — Po navodilu so naredili iz večjega kosa valj ter ga postavili na deščico. Nato so porinili palec desne roke od vrha v ilovico, z ostalimi prostimi prsti desnice in s prosto levo roko so obdelovali ilovico, da je dobila pravo obliko. Vrček je gotov, treba mu je le še ročaja. Tega napravijo iz malega kosa ilovice. Zvaljajo ga v daljši svaljek ter ga v poluloku varno pritrdijo na izgotovljeno posodo, ki se mora osušiti. Medtem učiteljica pregleduje izgotovljeno delo. V skrbno izdelane vrčke vtakne par svežih cvetk kot priznanje pridnosti. Nepopisno je veselje malih lončarjev. Posušen vrček nese vsak učenec domov. Dasi so se navadno izkazale deklice z večjo spretnostjo, so jih pri tem poslu dečki prekosili.

To in druga podobna opravila nimajo samostojnega smotra, pač pa so sredstvo, da se doseže glavni smoter pomožne šole. Na-

vajajo namreč k samostojnemu delu, ki naj privede učence tudi k samostojnosti v življenju.

12. junija. Hospitacija v četrtem deklinškem razredu. (Anastasius-Grüngasse 10.)

Čitanje „Die grüne Stadt“. V tej pesmi se primerja gozd z mestom in mestnim življenjem. — Prenašanje pojmov poprejšnjega nazornega nauka za uporabo pri pesmici je šlo še precej gladko od rok, a popolno jasnega pojmovanja nismo opazili. — Bero otroci še dokaj dobro. Težavno pa je bilo otrokom podati vsebino pesmi v kratki obliki. Še težavneje je bilo memoriranje. Dolgo, dolgo je trajalo, da so si zapomnili zaporedna dejanja ter jih izrazili z zaporednimi verzi.

10.—11. Kopiranje, izrezavanje slik in prilepljanje teh slik na karton.

Da se privadijo otroci samostojnemu delu in samostojnemu razmišljanju, so privzeli k šolskemu pouku tudi to igranje iz otroškega vrtca. Slike raznih živali, cvetlic in drugih predmetov otroci kopirajo na tenak papir. Kopijo izrežejo ter prilepijo na raznobarno lepenko. Čim nerodnejši je otrok, temveč preglavic mu dela izrezavanje. Niti enega samovoljnega akta ne zmore pomanjkljivo razvita roka. Po dolgotrajni vaji pa so otroci prišli vendar do tega, da izrezavajo brez pogreškov tudi težje slike raznih predmetov ter ponosno kažejo na kupe prilepljenih slik. Omenjene vaje so zopet le sredstvo za doseg smotra. Ker manjka zlasti enostavnih učil za računstvo, porabljajo te sličice, ki jih izdelujejo otroci, kot ponazorila pri računstvu. Največ pa jih rabijo za raznovrstne igre.

Popoldne istega dne smo si ogledali zavod dr. Hellerja, XIX., Langackergasse 12.

Zavod stoji sredi lepega parka. Vse naokrog je bilo tačas odeto v sveže pomladno zelenje. A kdo izmed revčkov vidi, kdo uživa krasoto lepe okolice? Bolj kot oni na pomožni šoli so ti reveži nevzprejemljivi za vse vnanje vtise. Ohladili smo se nekoliko v senčnatem parku, potem pa hajd na pot novih opazovanj.

Zavod je zelo obsežen. Dasi je opremljen z najmodernejšim komfortom — namenjen je namreč gojencem najuglednejših rodbin, ker tudi tem ni prizanesla usoda — se vendar vidi, da prvotno ni služil temu namenu. Dr. Heller, lastnik zavoda, ga je otvoril, prišedši iz Švice, kjer se je strokovno izobraževal na tamošnjih pomožnih šolah in zavodih. Ni mu manjkalo gojencev, kajti potreba takih zavodov je bila čedalje občutljivejša. Lanskega junija je bilo okrog 30 gojencev. — Ker so bili ob našem prihodu na prostem, smo si najprej ogledali opravo zavoda.

Spalnice so lepe, zračne sobe, razvrščene okrog velike dvorane, kjer se takoj, ko vstanejo, zbero. V vsaki spalnici je prostora za dva gojenca in nadzorstvo. Na nočni omarici ima vsak deček raz-

postavljene slike svojih dragih. Neverjetno se nam je zdelo, da marsikateri otrok staršev niti ne spozna. Mehanično odgovarja na vprašanja, koga predočuje ta slika „Papa, Mama“, a kaže pri tem napačno sliko. Pri nekaterih posteljicah smo opazili tudi nabožne slike. Pravili so nam, kako skrbno nekateri malček zvečer poljubljuje svoje slike. Res smo opazili več slik s sledovi poljubčkov.

Obednica je prijazna dvorana s precej nizkimi mizami in stolci. Tu obedujejo otroci z nadzorovalnim osebjem, ki je prideljeno posameznim oddelkom, menda z ozirom na otroški razvoj. Pri nežnejših so ženske moči, pri večjih, osobito pri dečkih, moški. Da je življenje bolj domače, da se otroci ne odtujijo družinskim razmeram, nazivljajo učiteljice „Tante“. Ogledavši si notranjost zavoda smo šli na igrišče, kjer so bili v gručah zbrani gojenci. Vsak oddelek, obstoječ iz 6—8 gojencev, ima svoje nadzorstvo. Imeli so popoldanski prosti čas, ki so ga izrabljali raznovrstno. Nekateri so se igrali, drugi polegali po mehki travi, zopet drugi so se zbrali okrog „fantastičnega“ fanta, ki si vsak trenutek zmisli novo povest ter jo s samozavestjo pripoveduje svojim drugom. Čudili smo se njegovemu pripovedovanju, misleči, da je vse to kje bral. Ravnatelj pa nam je povedal, da deček niti brati ne zna. Druge njegove duševne zmožnosti so ostale nerazvite, le domišljija se je razvila do te čudovite stopnje. Izrazili smo željo, naj tudi nam pové kako „povest“. Dečko je takoj pripravljen. Vpraša le, naj li pove dolgo ali kratko. Odločili smo se za kratko, kajti mudilo se nam je k drugim zanimivostim te hiše. Nekoliko premisli, nato pa vzklikne „Ich hab's schon!“ Z navdušenjem, s pravim govorniškimi patosom je pripovedoval povest, plod svoje čudovite domišljije.

Vsi smo bili mnenja, da zna postati deček še izvrsten pravljicar, da bi se le mogel priučiti branja in pisanja.

Obkolili smo nato gručo deklic, ki je sedela v travi pod dišečim jasminovim grmom. Koliko poezije ali vsaj mladostnega veselja in življenja povzroči pogled v razcveto naravo. A ti ubogi otroci nimajo umevanja zanjo. Tri deklice, prave krasotice, so vzbudile naše občudovanje, hkrati tudi pomilovanje. Finesa njihovega držanja in bogata toaleta sta pričali, da morajo biti deklice iz boljših krogov; ena je bila iz Monakovega, ena iz Prage, ena z Dunaja. — Vse bi bilo, ko bi le dekletca ne imela teh čudnih oči. — Kako očara navadno pogled v milo, krasno globino otroškega očesa!... Tu pa nam je ravno pogled v oko pričal o duševni bedi.

Brezposelno so držale roke v naročju ter zrle bogve kam. Klicali smo jih po imenu, a niti trenile niso z očesom, temveč nepremično zrle v daljavo. Prijemali smo jih za ročice, a deklice so ostale brezčutne; privzdignili so glavo, a oko je zrlo nepremično. Učiteljica, pogledavši na uro, pripomni, naj počakamo še par minut. Ta čas je minil „napad“, kakor ga je imenoval vodja. Prva je prišla k sebi

deklica iz Prage. Vstala je ter priklonivši se, rekla: „Guten Tag meine Herrschaften!“ in podala vsakemu drobno ročico. Zveselili smo se, saj se nam je zdelo, da se je zbudila iz zamaknjenosti. Bila je živahna in ljubezniva. Vprašala nas je marsikaj, a ne neumno, pač pa otroško preprosto. Naenkrat se je okrenila, stekla do bližnje klopi in konec je bilo. — Nihče je ni mogel pripraviti do tega, da bi še govorila ali podala roko v slovo. To se vrsti vsake pol ure.

Deklica iz Monakovega je ves čas med napadom krčevito oklepala svoje ročno delo, vezenino. Ko je minil napad, je takoj zopet pričela z delom, ne, da bi nas pogledala. Stara je okoli 13 let ter za to starost dobro razvita. Lepemu dekletu je čudovito pristojala obleka roznate barve, plavi lasje in finesa njenih kretenj. — V tem trenutku nas je pogledala, zasmejala se na ves glas, vrgla delo od sebe, pokrila obraz z rokami in zaplakala tako tožno, da so tudi nam stopile solze v oči. To je bil napad druge vrste. Ali morda dekletce čuti osamelost, ki jo obdaja? Ali se ji od časa do časa zasveti jasen trenutek, da spozna svoje bedno stanje?

Dunajčanka pa ni prišla k zavesti. Njeno stanje se je poslabšalo: nastopil je epileptičen napad. Položili so jo na tla. Strašno je bilo gledati boj mladega življenja s sovražnikom, ki zanj do danes medicina ni iznašla pravega orožja. Nekateri niso mogli prenesti tega pogleda. Odšli so občudovat umetnika svoje vrste. Bil je to deček 14 let, dolga, sloka postava. Na prvi pogled smo spoznali, da tudi v tej glavi ni vse v redu. Vstopil se je samozavestno pred nas, češ, boste videli, kaj znam jaz.

Ravnatelj nas opozori, naj pazno poslušamo. Vprašal ga je, kateri dan v tednu je bil v preteklem letu (1908) praznik Marijinega Vnebovzetja. „Na petek“ odgovori deček. To ni nič čudnega smo si mislili, deček si zapomni par dni, pa je. Ravnatelj nam je dal na razpolago, da izprašujemo sami za katerikoli dan. Hitro smo izvlekli žepne koledarčke ter stavili vprašanja nazaj in naprej. Res niti enega odgovora ni ostal dolžan, vsi so bili pravilni. — „Kako je to mogoče?“ je bilo občno vprašanje. Deček sam nam je pojasnil, a tako urno, da bi mu slabi matematiki ne mogli slediti. Zdaj vem le še toliko, da s pomočjo hitrega računanja. — Zopet in zopet smo ga izpraševali, o odgovori so se vedno strinjali z resnico.

Ravnatelj je dostavil, da deček razen teh računov, ki jih rabi za svoj „sport“, ne zna niti enega drugega, da je na moč okoren in neroden, ne zna si pomagati niti pri najnavadnejših opravilih. Več tednov je hodil tiho okrog, nekega dne pa je zaupal ravnatelju, da je preračunal za vse dni preteklega in tekočega stoletja. Od tedaj pa nastopa kot nekak virtuozi svoje vrste.

Priznati smo morali, da kljub vsi naši vednosti tega vendar ne znamo. Postal je hladno; otroke so spravili v varno zavetje, mi tečajniki pa smo bili ta večer gostje prijaznega ravnatelja.

Djakovski tečaj.

Početkom počitniške dobe, na praznik slovanskih blagovestnikov sv. Cirila in Metoda so se zbrali zastopniki jugoslovanskih katoliških veroučiteljev srednjih in ljudskih šol v središču slovanskih planjav v Djakovu, kjer si je mnogooboževani pokojni biskup Strossmayer s prekrasno, veličastno katedralo postavil nevenljiv spomenik. Slovenski in hrvaški katehetje so že pred štirimi leti sprejeli nelahko nalogo, da hočejo s prireditvijo vsakoletnih zborovanj in tečajev ne le vzporedno napredovati v katehetskem in pedagoškem znanju s severnimi nemškimi tovariši, ampak jih morda celo prekositi. — Ko je dne 5. julija na oltarju sv. Cirila in Metoda opravil sedanji novi biskup dr. Ivan Krapac, s čigar velikodušno munificenco se je mogel tako uspešno obdržavati tečaj, so se podali zborovalci na petdnevno delo za nadaljno strokovno izobrazbo, ki naj bi bila v blagor jugoslovanski mladini in na korist skupne naše domovine.

Ne moremo in ne smemo soglašati s tistimi, ki razne kongrese, sestanke, shode in tečaje sodijo po svoje, oziroma jih prezirajo...; tudi ne zatrujemo, da je s tečaji vse doseženo, ali da je že dovršen katehet, kdor obleze vse take prireditve. O tem smo pa prepričani, da je katehizacija na jugu stopila v boljši stadij, odkar so jela poslovati katehetska društva in so se jeli prirejati katehetski sestanki in katehetski tečaji. Prva in gonilna moč, ki je katehet ne sme pogrešati je gorečnost in navdušenost za katehizacijo in pa ljubezen do mladine. Komur nedostaje teh vrlin, se tudi ne bo zanimal za strokovno literaturo, ne za objavljene referate, ne za razne potrebne izpremembe ozir metode, enako ne za napredek na pedagoškem in katehetskem polju. Katehetski tečaji imajo gotovo vsaj to dobro stran, da vzbude in požive gorečnost v srcih skrbnih katehetov, da obnove zavest o vzvišenosti in imenitnosti pa tudi o veliki odgovornosti katehetskega zvanja. Tu vidimo tovariše, ki jih preveva iskrena ljubav do dece, ki s svojim zgledom in s svojim nastopom in s prepričevalno besedo tako močno vplivajo na morda premrzla srca navzočih poslušalcev.

Na katehetskih tečajih obnove in razlože umni pedagogi razne vzgojne principe ter jih pokličeje v spomin tistim, ki vsled drugih obilnih poslov nimajo dosti časa, da bi se mogli podrobneje pečati z vzgojnim slovstvom.

O priliki katehetskih zborovanj čuješ razprave o napredku v metodi, o težkočah, ki se morajo z njimi veroučitelji boriti. Predvsem pa kateheta vleče, da vidi, kako drugi učitelji verstva vpričo otrok nastopajo, kako se kretajo, kako govore, kako katehizirajo... Tečaj izpopolnjuje kateheta vsestransko, mu odpira vpogled v

marsikatero tmino, mu razjasni mnogo neznanega, ga utrdi v dobrih sklepih pa tudi v prepričanju, da je kateheza veliko bolj vpoštevanja vredno delo duhovnikovo, kakor pa jo dostikrat sodijo in cenijo.

Društvo hrvatskih katehetov je v zvezi z „D. S. K.“ sprejelo v svoj delokrog tudi nalogo, da zanimanje za katehezo zanese v vse pokrajine slovanskega juga, da prireja tečaje po vseh jugoslovanskih deželah; na ta način hočemo manifestirati svojo samostojnost, da se ne bo zdelo, kakor da smo privesek nemških katehetov, obenem pa širiti katehetsko zavest in katehetsko znanje. Vsled brzojavnega povabila nadškofa Stadlerja so zborovalci v Djakovu sklenili prirediti bodoči katehetski tečaj (peti po številu) v Sarajevu.

Preden poročamo o posameznostih zadnjega vrlo obiskanega petdnevnega tečaja v Djakovu (celotno število vseh udeležencev je bilo 145), hočemo pribiti samo nekaj zanimivih dejstev.

Prvo, kar nas je presenetilo, je splošno zanimanje djakovskih meščanov za naše zborovanje. Vse nas je pozdravljalo, hišni posestniki so razobesili zastave, ter so radevolje sprejeli tuje goste na lična stanovanja. Prezreti tudi ne smemo, da so bili vsi udeleženci, domači in tuji, celih pet dni gostje novega biskupa dr. Ivana Krapca, ki je poravnal vse stroške za stan in hrano; obenem je pa skupno s pomožnim škofom dr. A. Voršakom preprijazno pozdravil zborovalce ter jim je polagal na srce, da se z vsemi močmi žrtvujejo za šolsko mladino. Na tečaj so bili povabljeni tudi slavonski učitelji, ki so bili častno zastopani, so posegali v debate in vztrajali do konca. Učitelj Rakoš Vinko, ki je obenem katehet (radi pomanjkanja duhovnikov), je celo praktično pokazal, kaj zna. Imel je katehezo o ljubezni do bližnjega, ter se je dosti dobro odrezal.

Če presojamo hrvaške in slavonske katehete po njihovih praktičnih nastopih in po razpravah, moramo priznati, da v katehetski stroki niso nikakor zaostali. Katehizatorji so s presenetljivo spretnostjo šli pod nož vpričo ostrih kritikov ter so skrbno uporabljali vse nove pridobitve i metodične i pedagoške; nemara nas Slovence še celo nadkriljujejo osobito kar se tiče psihološke metode, ki jim je prešla že takorekoč v kri in mozeg. Gotovo je ta priznanja vredni napredek zasluga hrvatskega katehetskega organizatorja prof. Ferdo Hefflerja.

Kar se tiče predavanja, pa moramo resnici na ljubo reči, da niso bila baš preveč srečno izbrana in da bi jih bili nekaj prav lahko pogrešili, ker so bila skoraj brez praktičnega pomena. Zato pa opetovano poudarjamo: Tečaj naj traja največ tri dni; predavanja naj bodo tehtna in povsem za prakso in potrebo umerjena. Izborne referate so imeli v Djakovu: Prof. dr. Alfonz Levičnik „o

ekshorti za dijake“; prof. Heffler, ki je predaval trikrat. 1) „Kateheza ni eksegeza“, 2) „Katehizacija in predhodna ilustracija“, 3) „Katehizacija je tudi meditacija“. Važen je bil referat kateheta Galoviča Grga „Zakrament sv. pokore kot odgojno sredstvo“. — Druge referente bomo omenjali pozneje, pripomnimo samo, da je bilo vseh predavanj z nastopi vred 15 ne vštévši živahnih in dolgotrajnih diskusij.

(Dalje.)

Kateheza o delovanju Sv. Duha v apostolih in v nas.

(Za višje razrede ljudskih šol, sestavil A. Č.)

Uvod.

Danes vam hočem pokazati, kakšne in kolikere dobrote nam deli tretja božja oseba: Sv. Duh.

Kaj že veste o Sv. Duhu? Ali se je kdaj prikazal? V kakšni podobi? Pri krstu Jezusovem se je prikazal v podobi golobčka. Golobček, ki so ga ljudje videli, ni bil pravi golob, ampak samo vnanja podoba, katere se je Sv. Duh poslužil, da je bil viden ljudem. Kdaj se je še prikazal Sv. Duh? ... V kakšni podobi na binkoštni praznik? ... Ta čudoviti dogodek hočemo natančneje opisati, da boste tem boljše spoznali moč Sv. Duha in dobrote, ki jih je podelil apostolom in ki jih deli tudi nam.

Pripovedovanje.

Ko se je Jezus od apostolov poslovil in šel v nebesa, so bili žalostni, potrti, boječi, poleg tega pa premalo učeni, da bi mogli oznanjevati nauke božje vsem narodom. Strah jih je spreletaval, kadar so se spomnili na Jezusovo grozno smrt in so se bali, da bi se tudi njim kaj takega ne pripetilo. Božji Učenik jim je sicer dal oblast učiti in zakramente deliti, toda bili so še nesposobni, zato jim je velel, naj ostanejo še v Jeruzalemu, dokler jim ne pošlje Sv. Duha. Govoril jim je te-le besede: „Jaz bom Očeta prosil in vam bo poslal drugega tolažnika, da pri vas ostane vekomaj, Duha resnice. Tolažnik pa, Sv. Duh, ki ga bo poslal Oče v mojem imenu, on vas bo učil in vas opomnil vsega, karkoli sem vam povedal.“ (Jan. 14, 16, 26.) Apostoli so se vestno ravnali po ukazu nebeškega Učenika. Deset dni so se pripravljali v molitvi na prihod Sv. Duha. Deseti dan zjutraj pa je vstal z neba nanagloma šum, kakor prihajajočega silnega viharja, in je napolnil vso hišo, kjer so bili zbrani. Čudna svetloba se je zaiskrila v dvorani; nad glavami apostolov pa so

plavali plamenčki, ki so imeli obliko gorečih jezikov in vsi so bili napolnjeni s Sv. Duhom. Tisti dan pa je bil judovski praznik „Binkošti“.

V Jeruzalemu je bilo na tisoče in tisoče tujcev iz vseh pokrajin. Ko so čuli nenavadno viharo šumenje, je prihitela pred hišo, kjer so bili apostoli velika množica. Vse je povpraševalo, kaj se je zgodilo. Kako so se čudili zlasti tujci, ko je vsakdo slišal govoriti apostole v svojem lastnem jeziku. „Kaj je to?“ so rekli. „Ali niso ti vsi, ki govore, Galilejci? In kako je to, da jih slišimo govoriti vsak svoj jezik, v katerem smo rojeni?“

Zdaj pa stopi sv. Peter neustrašeno pred množico in jame govoriti. Govoril je ognjevito, da so kar vsi strmeli: „Možje Izraelci,“ tako je govoril, „čujte moje besede! Dobro veste, da je Jezus med vami delal velika znamenja in čudeže. Vi ste ga pa umorili in na križ pribili. Toda vstal je iz groba, to lahko izpričamo mi, danes pa nam je poslal Sv. Duha.“

Te besede so poslušavce zbudle v srce in vprašali so skesano: „Bratje, možje, kaj nam je zdaj storiti?“ Peter pa jih potolaži: „Delajte pokoro in vsakdo naj se da krstiti v imenu Jezusovem v odpuščenje grehov, pa boste prejeli tudi vsi darove Sv. Duha.“ In kaj se je zgodilo nato? Več kot 3000 judov se je dalo krstiti še isti dan.

Razlaga.

A.

V kakšni podobi se je prikazal Sv. Duh na binkoštni praznik?

Ali je bila ljudem znana obljuba Jezusova, da bo poslal Svetega Duha? Ali so apostoli vedeli, kaj vsa ta prikazen pomeni? Apostoli so takoj vedeli, kaj pomeni šum, kaj pomeni ogenj; vedeli so, da je prišel obljubljeni Tolažnik, a čutili so tudi njegovo moč, njegovo pomoč in njegove darove.

Kakšni so bili apostoli, preden je prišel nadnje Sv. Duh?

Apostoli so bili dotlej potrti, otožni, ker se je Jezus od njih poslovil; živeli so v nekaki negotovosti. Ko je pa prišel Sv. Duh, so se pa čutili kakor poživiljene; zdelo se jim je, kakor bi se jim nova gorka kri pretakala po žilah. Pri srcu jim je bilo tako dobro, Sv. Duh jim je vlil novo tolažbo v srce; saj je Jezus rekel, da jim bo poslal Tolažnika in Duha resnice.

Z notranjo tolažbo so apostoli prejeli tudi notranje razsvetljenje. Spomnili so se naenkrat, kar jim je Jezus govoril, kar jih je učil. Vse jim je živo stopilo pred oči in sicer tako, da so vse dobro razumeli, kar jim je bilo prej nejasno. Sposobni so bili tedaj tudi druge učiti, in se niso zmotili. Poprej so bili seveda bolj neuki, nevedni in so le težko umeli, kar jim je Jezus pripovedoval, kajti bili so preprosti ribiči. Sv. Duh jim je pa um

razsvetlil in dal celo dar, da so govorili tuje jezike ne da bi se jih bili poprej učili, in da so čudeže delali.

M.! Povej nam sedaj, kaj je storil Sv. Duh dobrega apostolom? — (Se zapiše na tablo.)

Pa to še ni vse. Poleg globoke razumnosti so čutili apostoli v sebi neko nepopisno ljubezen do Jezusa in nek nepremagljiv nagon in hrepenenje, ki jih je vleklo, da so šli in oznanjevali nauke Kristusove tudi drugim narodom, ne samo judom.

Prej so bili boječi, skrivali so se pred ljudstvom, pri zaprtih vratih so molili. Peter se je zbal pred navadno deklo in ni upal priznati, da je Jezusov učenec. Ob smrti Učenikovi je bil navzoč edino-le sv. Janez. Zdaj pa — kolika izpremema! Šli so pogumno med ljudstvo in oznanjevali Kristusa križanega, očitali so judom pregrehe in jih opominjali k pokori. Če so jim sodniki prepovedovali, da ne bi smeli pridigovati o Kristusu, so pogumno odgovarjali: „Boga je treba bolj poslušati, nego ljudi.“ Pretili so jim in obetali ječo, meč, smrt, a to jih ni plašilo.

Kdo jim je tako utrdil voljo, kdo jih je potrdil?

B.! Povej zopet kaj je storil Sv. Duh apostolom? (Se zapiše.)

Apostoli tudi niso bili brez napak, brez slabosti, kakor noben človek ne. Sv. Duh pa je iz slabostnih, pomanjkljivih ribičev napravil svete apostole, očistil jih je madežev, dal jim je dušno lepoto, posvečujočo milost božjo: posvetil jih je. (Se zopet zapiše na tablo.)

C.! Povej zdaj vse, kar je podelil dobrega Sv. Duh apostolom? — Poglejmo še v knjigo, bomo videli, kako je odgovorjeno na vprašanje: „Kaj je storil Sv. Duh v apostolih?“ ...

B.

Moč Sv. Duha se je pa pokazala takoj na binkoštni praznik tudi pri drugih ljudeh, ki so poslušali sv. Petra in apostole. Poprej so mnogi izmed njih videli čudeže Jezusove — a so ostali trdi in neomehčani. Zdaj pa so naenkrat postali verni, spoznali in sprejeli so resnice, ki so jih oznanjevali apostoli; bili so tudi voljni delati pokoro. Sv. Peter jim je na vprašanje: „Bratje, kaj hočemo sedaj storiti,“ odgovoril: „Spokorite se in dajte se krstiti, pa boste tudi vi prejeli Sv. Duha!“

Tudi mi smo se dali že krstiti, prejeli smo zakrament sv. krsta; s sv. krstom pa smo prejeli Sv. Duha ter milosti in darove Sv. Duha.

Da bolje umejemo, kaj nam stori dobrega Sv. Duh, hočemo to še bolj razjasniti s tem, da odgovorimo na vprašanje: Zakaj se je pa Sv. Duh prikazal na binkoštni praznik v podobi ognja? Zakaj je Sv. Duh izbral ravno podobo ognja?

Ogenj ima trojno poglobitno moč namreč, da čisti, sveti, greje. (Zapišemo to na tablo!)

Ogenj:

Sv. Duh:

1. čisti.		1. čisti , očiščuje dušo; posvečuje s posvečujočo milostjo božjo.
2. sveti.	pomagaz	2. sveti v umu, razsvetljuje um.
3. greje , ogreva, nagiblje voljo za dobro, za dobra dela.
3. greje.	dejansko milostjo.	

Enako moč kaže tudi Sv. Duh z ozirom na človeško dušo. Kakor ogenj očisti železo, zlato, srebro in druge kovine in izloči iz njih nesnago, žlindro: tako očisti Sv. Duh v zakramentu sv. krsta in sv. pokore našo dušo grehov in jo olepša z božjo lepoto, z božjo obleko, ki se imenuje posvečujoča milost božja. Zato pravimo kratko: Sv. Duh nas posvečuje s posvečujočo milostjo božjo. (Se zapiše.)

Ko ste prejeli sv. krst, takrat je prišel Sv. Duh tudi k vam, postali ste bivališče, tempelj Sv. Duha; takrat vam je Sv. Duh prinesel s seboj tisto lepoto dušno, ki jo imenujemo posvečujočo milost božjo, ker človeka posveti, stori svetega. Večje lepote si za človeka pač ne moremo misliti, kot je posvečujoča milost božja. Kakšna je potem duša, ki ima posvečujočo milost božjo? (Lepa, čista, sveta, Bogu dopadljiva in nadnaravno Bogu podobna... Bog sam ima potem veselje nad takim otrokom in ga imenuje zato „Božji otrok“, pa mu da tudi pravico do nebes...)

Kolika sreča tedaj za vsakega človeka, če Sv. Duh v njem prebiva, če mu olepša dušo z božjo lepoto! Skrbite torej, dragi otroci, da ne boste ljubega Boga in Sv. Duha nikdar žalili z velikim grehom, kajti kdor Boga hudo žali in stori velik greh, izgubi to, kar je za človeka največje vrednosti: lepoto dušno, posvečujočo milost božjo. Skrbite zlasti, da ohranite svoje telo čisto in neoskrunjeno, in da se varujete predvsem onega greha, ki omadežuje telo in dušo in vzame posvečujočo milost božjo!

Ogenj tudi sveti v temi. Enako sveti tudi Sv. Duh v temini našega uma in spoznanja, ki je slabo vsled izvirnega greha. Mi pravimo zaraditega nakratko: Sv. Duh nas razsvetljuje. (Se zapiše.) Za razsvetljenje moramo Sv. Duha večkrat prositi; tako n. pr. molimo pred spovedjo, pred pridigo, pred važnimi opravili, pred poukom v šoli. Zakaj?... Za razsvetljenje Sv. Duha, da bi si lahko zapomnili to, česar se učimo, zlasti pa, da bi prav umevali resnice sv. vere.

Spoznanje pa še ni vse. Kolikokrat spoznamo, kaj Bog od nas zahteva, spoznamo, kaj je dobro in potrebno za zveličanje — pa tega ne storimo. Da to tudi izvršimo, je treba dobre volje, ki pa je zopet dar Sv. Duha.

Kakor je dal Sv. Duh apostolom ogenj svoje ljubezni, ogenj navdušenja in gorečnosti, tako bo tudi nam nagnil voljo na dobro,

če ga zato prosimo. Zato pa molimo pred poukom: „Pridi Sv. Duh, napolni srca svojih vernih in vžgi v njih ogenj svoje ljubezni!“

Kdor se ne priporoča Sv. Duhu, ne bo imel gorečnosti za čast božjo in ne bo imel veselja Bogu služiti — ampak bo poln mlačnosti; mlačnost pa spravi človeka na grešno pot. Brez pomoči Sv. Duha ne moremo ne dobro moliti, ne Boga ljubiti, ne moremo sploh nič dobrega storiti za nebesa. Vsak človek mora spoznati, kako potreben je n. pr. zakrament sv. pokore; a težko se pripravi, težko obžaluje, ako ga ne ogreva in podpira milost Sv. Duha. Kakor ogenj greje in ogreva, tako ogreva, nagiblje, priganja tudi Sv. Duh človeško voljo, da človek izvrši to, kar je Bogu všeč. Kogar Sv. Duh ogreva za dobro, pravimo, da je vnet in goreč za dobro, za čast božjo! (Se zapiše.)

Kdo bi znal zdaj povedati, kaj nam stori dobrega Sv. Duh?...

Sv. Duh nam torej razsvetljuje um, nam nagiblje voljo za dobro, nas priganja za dobra dela. Ali veste, kako se imenuje ta dvojna pomoč Sv. Duha?... Ta dvojna pomoč Sv. Duha se imenuje „Dejanska milost božja“. Katekizem pravi, ko govori o tej dvojni dobroti Sv. Duha: „Pomaga nam z dejansko milostjo božjo.“ Zdaj boste pa že lahko tudi umeli, kaj je dejanska milost božja! Kdo bi znal odgovoriti?...

Pomoč Sv. Duha se kaže še na razne druge načine, tako n. pr. našteje katekizem sedem različnih darov, ki nam jih deli Sv. Duh. Ti darovi so vam že znani; naštejmo jih!

Odprite zdaj knjige, bomo videli, kako lepo kratek je odgovor na vprašanje „Kaj dela Sv. Duh v nas?“

Nauk.

Ljubi otroci! Doslej se pač še niste dosti zavedali, kolikokrat vam je že Sv. Duh pomagal z dejansko milostjo božjo. Že sto in stokrat vas je razsvetlil, vam je poslal to ali ono dobro misel, vas je v notranjosti prigovarjal, nagibal za dobro, utrjeval v dobrem zlasti potem, ko ste prejeli sv. birmo. Zato se imenuje ta zakrament potrjenje (v sv. veri, v dobrem). Birmanski dan je bil za vas binškošni dan. Seveda moramo milosti, ki jih deli Sv. Duh v zakramentu sv. birme poživljati z molitvijo in s češčenjem Sv. Duha. Kakor smo dolžni hvaležnost Bogu Očetu, ker nas je ustvaril, Bogu Sinu, ker nas je odrešil, prav tako se moramo zahvaljevati tudi Bogu Svetemu Duhu za obilne milosti, ki nam jih neprenehoma daje. Če bi ne znali druge molitvice na čast Sv. Duhu, tedaj se potrudite, da boste s srcem in z iskrenostjo molili vsaj oni prelepi slavospev, ki se glasi:

Čast bodi Očetu in Sinu in Sv. Duhu, kakor je bilo v začetku, tako zdaj in vselej in vekomaj. Amen.

Uporaba skioptikona v naših šolah.

(Predaval c. k. okr. šol. nadzornik Ljudevit Stiasny.)

Stara, malo čislana, a otrokom priljubljena „Laterna magica“ je zaslovela še le v zadnjih letih izpopolnjena pod imenom skioptikon, ki se uporabljuje vedno bolj ne samo pri predavanjih, temveč tudi v šolah. Ko pa bo možno uporabljovati skioptikon brez utemnitve dotičnega prostora, se bo brez dvojbeno udomačil ne samo v naših šolah, temveč bo tudi izpodrinil večinoma vsa druga učila. Koliko enostavnejša je uporaba in ureditev skioptičkih slik v primeri z uporabo in ureditvijo drugih slik. Dočim se potrebuje za 300 diapozitivov shranjenih v 30 škatljicah, na katerih so naznačene vse slike, le 12 dm³, zahteva 300 po 9 m² velikih slik in zemljevidov že veliko sobo. Razven tega je pa ureditev navadnih slik pri večjem številu zelo težavna. Radi nezadostnega prostora in neprimerne shranitve pa se zopet pokvarijo kaj hitro učila v naših šolah. Končno pa je dopošiljevanje diapozitivov kaj enostavno. Za današnje predavanje sem prinesel 50 diapozitivov v svoji mali torbici, dočim bi rabil za 50 po 9 m² velikih slik velik zabož. Radi tega tudi izposojevanje skioptičkih serij ne povzročuje težkoč, dočim je izposojevanje večjega števila velikih slik skoro neizpeljivo. Seveda imeti se mora v prvi vrsti skioptikon. Žal pa, da je dandanes še dobavna cena za dober skioptikon precej visoka. Upoštevati se mora vendar pri ceni tudi, da veljajo navadni diapozitivi le 1 K. Ako se razdelijo troški na več let, je skioptikon možno nabaviti vsaj za vsako večrazrednico. V krškem in v litijskem okraju imamo sedaj 10 skioptikonov, ima ga tudi ena tro- in celo ena dvorazrednica. V drugih krajih je razmerno še jako malo skioptikonov; vzrok je pač ta, da se ponekod premalo ceni uporabnost njegova v šoli in pri predavanjih. Razen tega so nekateri mnenja, da je uporaba skioptikona zelo težavna, kar je pa gotovo pretirano. Začetkoma, se morda res vsak poizkus ne posreči takoj, pozneje pa navadno vse težave izginejo. Idealna (glede nazornih sredstev) se mi zdi tista šola, ki ima v nji skioptikon stalno mesto in je shranjen v posebni omarici ter je prednja stena sobe pripravna za sprejetje skioptičkih slik. Pa tudi utemnitev sobe ne povzroča posebnih težkoč. Najbolje je pač, da se napravijo neprozorni okviri, ki se potem pritrdijo vsakokrat s kljukicami na okna.

Kjer imajo na razpolago „mita“ luč ali celo električno luč in pomagajo tudi starejši učenci, trajajo vse priprave za uporabo skioptičkih slik le par minut. Naj bolj nam služijo skioptičke slike pri zgodovinskem, zemljepisnem in prirodopisnem pouku. A tudi

za verouk in za nekatere druge učne predmete se dobijo prav primerne slike.

Posamezne slike se navadno ne kažejo učencem temveč združi se večinoma več slik. Radi tega je pa tudi za primerno združenje skioptičkih slik preskrbljeno. Vsaka šola, ki ima skioptikon, ima tudi več diapozitivov Kranjskega in Avstrije, a razen tega dobi lahko od okrajne učiteljske knjižnice v Krškem sledeče serije s primernim besedilom:

I. Zemljepisje.

1. Ljudevit Stiasny: Potovanje v Carigrad.
2. " " " v Pariz.
3. " " " na Vezuv.
4. " " " na Spitzbergen.
5. " " " iz Tangera v Trst.
6. Ivan Magerl: " okoli sveta.
7. " " " skozi Švico na francosko Riviero.
8. Ana Romih: " po avstrijskih Alpah.

II. Zgodovina.

9. Ljudevit Stiasny: Cesar Franc Jožef I.
10. Karel Trost: Turki pred Dunajem.
11. " " Napoleon in njegovi časi.

III. Prirodopisje.

12. Frančišek Marinček: Schönbrunn ali ogledovanje živalij.

IV. Poljedelstvo.

13. Frančišek Lužar: Mlekarstvo.

V. Industrija.

14. Karel Humek: Zidarsko gradivo.
15. Ljudevit Stiasny: Petrolej.
16. Frančišek Marinček: Pridobivanje ali izdelovanje železa.

VI. Umetnost.

17. Karel Humek: Pogled v zgodovino umetnosti I. del. Stavbarstvo.
18. Karel Humek: Pogled v zgodovino umetnosti II. del. Kiparstvo in slikarstvo.

VII. Razno.

19. Ljudevit Stiasny: Škodljivost opojnih pijač.

Veroučitelji pa imajo na razpolago serije 20. Zgodbe starega zakona. 21. Zgodbe novega zakona. 22. Papež Pij X.

Besedilo k uporabi serije „Cesar Franc Jožef I.“ je tiskano v knjižici „Predavanja okr. učiteljske konference za šolsko leto 1907/8“, a besedila k uporabi serij „Turki pred Dunajem“, „Napoleon in njegovi časi“, „Umna uporaba mleka“ in „Škodljivost opojnih pijač“ pa v knjigi „Učne slike za ponavljalne šole“, druga besedila so pa še v manuskriptu.

22 serij, 10 skioptikonov s skoraj 1500 diapozitivi — to so števila, na katera smeta biti krški in litijski okraj ponosna.

Še večjega pomena pa je skioptikon pri predavanjih za izvunšolsko občinstvo. Ko sem bil l. 1900 na svetovni razstavi v Parizu, sem se zanimal v prvi vrsti zato, kako skrbijo za nadaljno izobrazbo naroda. Prepričati sem se pa mogel, da so se ljudska vseučilišča na Francoskem že udomačila. Tako n. pr. obiskujejo predavanja na vseučilišču v Sorbonn in kolegiju de France v Parizu ne samo pravi dijaki temveč tudi možje raznovrstnih stanov: vojaki, duhovniki, delavci itd., ki se hočejo izobraziti v kaki posebni stroki. Vsa predavanja so prosta in javna ter jih more obiskovati brez vseh sitnosti vsakdo; učni red in posamezna predavanja pa so nabita v veži.

Pa tudi na deželi se vrsta ljudskih vseučilišč zelo množi. V obilni meri skrbe za nadaljno izobrazbo odraslih razna društva. Tako je priredilo samo narodno društvo za prirejanje poljudnih predavanj do leta 1900 nad 110.000 predavanj. Ako pa je le možno, združijo se ta predavanja s skioptiškimi slikami.

Največ predavanj priredijo na Francoskem učitelji. Pedagoški muzej v Parizu je imel že leta 1900 s svojimi podružnicami na deželi 41.000 skioptiških slik ali diapozitivov, ki so se v raznih serijah z besedilom izposojevali raznim predavateljem.

V mnogo večjem obsegu pospešujejo v Združenih ameriških državah in na Angleškem stremljenje preprostega naroda po nadaljni izobrazbi in sicer največ z ustanovitvijo knjižnic in s predavanji, pri katerih se uporabljujejo večinoma skioptiške slike.

Nadaljna izobrazba ima namen, da zavira neotesanost, pijančevanje ter druge nerednosti, da povzdiguje zmožnost posameznih v praktičnem življenju bolje in hitreje dovršiti svoje delo, oziroma si zboljšati svoje gmotno stališče.

Tudi v Nemčiji zelo skrbijo za nadaljno izobrazbo naroda ter se je skioptikon pri predavanjih že povsem udomačil.

Stremljenje po nadaljni izobrazbi je znak sedanjega časa. Nova doba hrepeni po kulturi, po luči. Skrbeti moramo torej, da se ta duševna luč razširja tudi pri nas med široke plasti naroda. Prirejajmo radi tega primerna predavanja in oživimo jih z dobrimi in primernimi skioptiškimi slikami.

Prirejanje mnogih predavanj, ki so združena s kioptiškimi slikami bo tembolj olajšano, čim več skioptikonov dobi vsak okraj. Ako se pa hoče izposojevati tudi skioptikon, potem se mora pač naročiti takozvani popotni skioptikon, ki se lahko shrani v nahrbtniku in tako lahko nese v sosedne, če tudi gorate kraje. Drugi skioptikoni namreč niso kaj pripravnih za izposojevanje. Ložje se dobijo razne serije. Izposodijo se namreč lahko pri raznih tvrdkah. Večjo vrednost pa imajo seveda serije, za katere se je sestavilo primerno besedilo.

Ponašati se torej smemo, da imamo 22 serij, ki smo zanje preskrbeli primerno besedilo ter da smo nad 70 krat že uporabili skioptikon za predavanja odraslim in pri sestankih učiteljstva s starši.

Po sedanjih izkušnjah soditi, si s poljudno poučnimi predavanji v veliki meri izboljšamo ugled med ljudstvom. Razen tega so ta predavanja pozitivno delo. Prosveta je geslo sedanjosti in v ta namen delujemo v šoli in zunaj šole.

Verske vaje in šola.

V prilog verskih vaj na ljudski šoli je nedavno odločno nastopil neki okrajni šolski svet v Istri. Večkrat je že prišlo v razgovor vprašanje, kako ravnati s takimi šolskimi otroci, ki jim starši ne marajo dovoljevati, da bi se udeleževali verskih vaj. S tehtnimi dokazi so nekateri zagovarjali mnenje, da tak otrok pravzaprav nima nobene pravice več, da bi bil sploh navzoč pri verouku v šoli, dočim se je drugim zdelo tako ravnanje prestrogo. Ob takih zgolj teoretičnih razmotrivanjih si človek ne more in ne zna dosti pomagati in svetovati, kaj naj bi storil v praktičnem slučaju, ako nima pred seboj že kakšnega gotovega zgleда, ki bi mu dal potrebnega in zanesljivega navodila. V naslednjem podamo en tak slučaj, ki ima stvarno podlago.

V neki večji občini v Istri je naznanil c. kr. poštar, mož, ki se je že zdavnaj odtujil cerkvi, šolskemu vodstvu, da za bodočnost ne bo več dovolil svojemu sinkotu, učencu 2. razreda, udeleževati se verskih vaj.

Šolski vodja se ni obotavljal ter je nemudoma z nekim ciničnim veseljem sporočil to naznanilo dotičnemu katehetu. (Tu se je zopet pokazalo, kako napačne pojme imajo nekateri liberalni učitelji o namenu naših ljudskih šol, ki jih smatrajo samo za učilnice ne pa za vzgojišča.)

Katehet je o vsebini dopisa obvestil dekanijski urad, ki se je takoj obrnil do okrajnega šolskega sveta v P. s pripomnjo, da bi

katehet, ki bi mirno dopustil tako ravnanje prišel v konflikt s §. 1. avstrijskega državnega šolskega zakona, po katerem se zaukazuje, da je namen in dolžnost šole, otroke ne samo versko-nravno učiti, ampak tudi versko-nravno vzgojevati. Ker pa versko-nravna vzgoja katoliških otrok v katoliškem zmislu brez verskih vaj ni možna, — kaj bi rekel učitelj, če bi sicer učil računstvo, pa ne bi smel zahtevati, da bi morali otroci s praktičnimi nalogami pokazati, da so se v resnici naučili posameznih računskih operacij? — ker bi nadalje tak otrok slabo vplival na součence, ki bi skušali posnemati njegov zapeljiv zgled, zato je dekanijski urad ukrenil, da se dotični otrok odstrani od skupnega verskega pouka v šoli in da se mu ne sme dati nobenega reda iz verouka v spričalo. Dekanijski urad je tudi pristavil, naj blagovoli c. k. okrajni šolski svet dotično šolsko vodstvo o tem obvestiti.

Katehet se je ravnal strogo po navodilu dekanijskega urada ter je odpravil otroka takoj pri prvi uri iz razreda. Da so liberalni časopisi grozili, je umevno. Voditelj šole je poizvedoval po vzroku, a je dobil od kateheta kratek odgovor: To je moja skrb.

Čez dvanajst dni je prišlo pisanje od okrajnega šolskega sveta, v katerem se oče pozivlja, naj prekliče tekom 8 dni svojo izjavo, da namreč zabranjuje svojemu otroku udeleževati se verskih vaj, drugače bo učenec popolnoma izključen iz šole. Sodimo, da je ukrep odločnega okrajnega šolskega sveta odobril tudi deželni šolski svet.

Zelo bi bilo želeli, da bi tudi drugod šolska oblastva tako jasno in brez ovinkov pokazala svoje pravo stališče, ki ga terja od njih temeljni državni šolski zakon. Katehetom pa velja reklo: Fortiter in re, suaviter in modo.

S težavami radi izostajanja pri verskih vajah imajo opraviti zlasti katehetje na severnem Češkem, osobito v krajih, kjer prevladuje soc. demokracija.

Radi tega je bil ordinariat v Litomericah prisiljen, izdati v Škofijskem Listu to-le določbo:

„Škofijskemu konzistoriju se sporoča od mnogih strani, da se šoloobvezni otroci trdovratno ustavljajo verskim vajam, da ne prejemajo sv. zakramentov in ne hodijo k sv. maši. Vsi ljubeznivi poizkusi katehetov posredovati pri starših, so bili brezuspešni; dogodilo se je celo, da so roditelji prepovedali otrokom šolsko molitev.

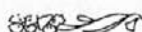
Ker cerkvena oblast nima drugih sredstev, ne preostaja nič drugega, nego da se takim renitentnim učencem ne dovoljuje red iz krščanskega nauka v letnih izkazih, pa tudi v odhodnicah oziroma izpustnicah, to pa tudi takrat, čeprav so te zanemarjenosti krivi edino-le starši.

Ta naredba velja za katehete, ki so v dušnem pastirstvu, pa tudi za vse definitivne veroučitelje.

Vso odgovornost zato prevzame cerkvena škofijska oblast.“

Pripomniti moramo, da takih izjav, s katerimi soc.-dem. starši naznanjajo neudeležbo otrok pri verskih vajah, šolska vodstva vsled navodil okr. šolskih svetov, navadno ne sprejemajo na znanje; toda s tem ni nič pomagano. Enako se taki starši ne zmenijo, če dobi otrok slab red v pravosti ali pa v krščanskem nauku. Naj se nastopi s to ali drugo silo, vselej bi se bilo treba vprašati ter prej dobro premisliti, ali in koliko se koristi z represalijami dobri stvari. Kjer so tako žalostne razmere, kakor na severnem Češkem, ni drugega pomočka, kakor da se zastavi vzvod pri krščansko-socialni reformi.

Belan.

Nemški pouk v ljudski šoli.

(S posebnim ozirom na H. Schreiner - dr. J. Bezjakove nemške vadnice. — Konferenčno poročilo c. kr. učitelja J. Novaka.)

Kdo še ni slišal pri čaši dobrega vinca, kako se je ta ali oni na vsa usta hvalil in bahal, da zna tri ali še celo štiri »šprahe«! Splošno je znano, da med preprostim ljudstvom dostikrat le tisti kaj velja, ki govori vsaj še en tuj jezik. Kogar hočejo označiti za navadnega človeka, ga kratkomalo obsodijo: »Saj še nemško ne zna«. Umljivo je torej, da skoraj ni moglo biti drugače, kakor da je nastal tudi pregovor: »Kolikor jezikov kdo zna, za toliko ljudi velja«.

Izobrazba sicer ni odvisna le od znanja tujih jezikov, vendar pa je za mnoge zelo koristno, da, naravnost potrebno, da se uče jezikov sosednjih narodnostij.

Dasi znanje nemščine za večino našega ljudstva ni več tako nujna potreba, koristi pa bolj ali manj vsakemu. Če se nemščina v naših šolah že uči, naj se vsaj v tej meri, da bo mladina res, sposobna svoje misli v tem jeziku, bodisi ustmeno ali pismeno, pravilno izražati, da se ne bi čule pritožbe od vseh strani.

Prvi smo učitelji, ki nismo prav nič kaj zadovoljni z uspehi svojega napornega dela. Koliko truda povzroča učiteljstvu pouk v nemščini; a kako malo resničnih uspehov moremo pokazati! Učenci zapuste ljudsko šolo pa od nemščine navadno ne znajo drugega, kakor nekoliko brati in pisati, toda pravilno pisati navadno že ne. Na nemško govorjenje pa še sploh misliti ni.

Z uspehi v nemščini se pa tudi starši ne morejo zadovoljiti, zato pa kar naravnost zabavljajo črez sedanjo šolo. In zakaj tudi ne? ako primerjajo med nekdanj in sedaj.

Enakega mnenja kakor učitelji in starši so tudi nadzorovalni organi. C. kr. deželni šolski nadzornik, gospod Fran Levec, se je povodom nadzorovanja neke večrazrednice n. pr. takole izrazil: »Der deutsche Sprachunterricht stellt an die Lehrer große Anforderungen. Leider stehen die Unterrichtserfolge in keinem richtigen Verhältnisse mit der auf dieses Lehrfach verwendeten Zeit und Mühe . . .« Okrajni šolski nadzornik gospod Ivan Thuma je izjavil: »Der deutsche Sprachunterricht bringt nicht den gewünschten Erfolg. Die Kinder erlernen zwar das Lesen und Schreiben, erlangen dagegen in der Orthographie, Sprachlehre und im Aufsatz nur mangelhafte Kenntnisse ; stellt man an die Kinder ganz gewöhnliche Fragen aus dem Leben, so bleiben sie stumm oder geben sehr mangelhafte Antworten.«

Če so tako slabi uspehi, da ni nihče z njimi zadovoljen, potem mora pač nekje tičati tudi vzrok. In gotovo je v prvi vrsti dolžnost učiteljstva, da poišče ta vzrok ter ga skuša tudi odstraniti. Zato je popolnoma umestno, da se je na dnevni red idrijske konference postavila tudi točka, ki ima namen razmotrivati o tem vprašanju. Torej k stvari!

Začnimo takoj pri sebi; znabiti smo sami vzrok. Kdor bi se drznil to kar na splošno trditi, ta pač ne pozna obilnega truda, ki ga ima učiteljstvo ravno z nemškim poukom. Najbolj naporne učne ure so nemške ure. Učence, ki se dostikrat bore še s slovenskim čitanjem in pisanjem, je treba učiti še tujega jezika. Zato so pa tudi zanje te ure zelo utrudljive. Toda vkljub temu učiteljstvo ne omaga, ampak se trudi in trudi, dasi že naprej sluti, da ne bo prosperiralo.

Znabiti je pa za pouk nemščine določenih premalo učnih ur? Mogoče; pogledjmo po koliko ur na teden se poučuje.

N a	S e p o u č u j e v r a z r e d u						S k u p a j
	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	
	p o u r n a t e d e n						
štirirazrednicah	8	7	—	—	—	—	15
petrazrednicah	7	5	5	—	—	—	17
šestrazrednicah	7	7	5	5	—	—	24
sedemrazrednicah	7	7	5	5	5	—	29
osemrazrednicah	7	5	5	5	5	5	32

Učnih ur je — kakor razvidno — za nemščino še precej odmerjenih, toda če pomislimo, da se je nekdam že v prvem razredu začelo z nemščino, moramo vsekako priznati, da so se otroci od prvega do četrtega razreda lahko vendarle veliko več naučili kakor pa sedaj, ko se prične z nemškim poukom šele v tretjem razredu.

Svoj čas so tudi drugi učni predmeti služili pouku v nemščini, in se je tako število nemških učnih ur še izdatno pomnožilo.

Sedaj pa pogledjmo učno metodo. Ali morebiti ta ni prava? Kako pa so se učili — recimo pred štiridesetimi leti? Še danes občudujemo stare Idričane, ki so obiskavali le nekdanjo idrijsko glavno šolo, pa jim teče nemščina tako gladko, da jih je veselje poslušati; v tem ko mlajši rod, ki je obiskaval moderno šolo novejšega časa, ne zna in si ne upa niti par stavkov povedati po nemško. Nekdanji učitelji so pač morali znati drugače učiti, kakor pa znamo dandanes; imeti so morali gotovo drugačno metodo; ali ne? Po pravici rečeno, ne! V bistvu sta si obe metodi, nekdanja in sedanja popolnoma enaki. Kakor nekdanj tako hočemo tudi dandanes naučiti učence nemščine potom govorjenja; razložek je le ta, da so bili otroci nekdanj prisiljeni govoriti nemški, in to ne le v šoli temveč tudi zunaj nje, dandanes pa te sile ni. Gorje nekdanjemu učencu, ako ni izpolnjeval najvažnejše šolske zapovedi: Govori edinole nemško! Stari Idričani še kaj radi pripovedujejo, kakšne kazni so bile določene za tiste neubogljivce, ki so se drznili v šoli ali zunaj šole govoriti slovensko. Prva kazen je bila palica, druga — sramotilna — pa ta, da je moral tak grešnik nositi toliko časa iz šole domov in zopet nazaj leseno, črno pobarvano steklenico, dokler ni kdo drugi učinil istega greha ter ga rešil strašne „flaše“. Pa ne le v Idriji, ampak tudi drugje ni bilo mnogo drugače. Alešovec n. pr. nam v svoji knjigi „Kako sem se jaz likal“¹ pripoveduje, da je pater Gotthard v Kamniku takoj prvi šolski dan zabičal učencem, „da morajo v šoli in na poti iz nje ali do nje med sabo govoriti le nemški. Kdor bi govoril kranjski, ga ima vsak dolžnost naznaniti. Tak nepokornež bo potem dobil zaslužen plačilo s „štabrlom“. Kdor bi se pa vkljub „štabrlu“ ne poboljšal, bo nesel domov na hrbtu oslovski jezik iz papirja.“ Taka metoda je bila sicer kruta; toda priznati moramo, da je bila uspešna.

Tudi sedanja, s H. Schreiner-dr. J. Bezjakovimi nemškimi vadicami uvedena učna metoda ima namen, otroke priučiti tujemu jeziku le potom govorjenja; ali kaj, ko ji manjka sile! Otrok ni skoraj niti pri nemški uri prisiljen izključno nemško govoriti, nikar pa, da bi se še celo zahtevalo, da se mora tudi zunaj šole posluževati tega jezika. Učitelj, ki bi to zahteval, bi bil takoj proglašen kot od Schulvereina ali od Südmarke podkupljeni renegat in politični listi ne bi našli dovolj besedi, s katerimi bi primerno ožigosali to početje. Toda, ako bomo hoteli doseči nekdanje uspehe, ne bomo smeli poslušati, kaj govorijo ljudje, ampak poseči bomo morali vsaj deloma zopet po nekdanjih sredstvih. Ne mislim sicer na palico in „flašo“ ali na „štabrl“ in oslovski jezik, pač pa na to, da bo treba otrokom dati priliko, da se bodo večkrat kakor doslej posluževali nemščine. Ne silimo jih, da bi v šoli in zunaj nje govorili edinole nemški, ampak dajmo jim le priliko, da bodo to,

¹ I. del, str. 88.

kar so se pri nemškem pouku naučili, uporabljali tudi pri drugih učnih predmetih. V prvi vrsti mislim tu na računstvo.

Računstvo je tak predmet, pri katerem se prav lahko, ako tudi ne izključno, vendar pa v prav obilni meri, poslužujemo nemškega učnega jezika; in kar je še posebno ugodno, je to, da lahko že v tretjem šolskem letu pričnemo z nemškim računanjem, v začetku le z neimenovanimi števili, pozneje pa se lotimo lahko že tudi uporabnih nalog.

Na višji stopnji pa se pridružita računstvu polagoma še prirodopis in zemljepis. Glede prirodopisa sta gg. H. Schreiner in dr. J. Bezjak že v sedanjih nemških vadnicah namignila, da bi se prav lahko od časa do časa kak prirodopisen predmet obravnaval nemško; uvrstila sta namreč v drugo nemško vadnico sestavke: Der Kirschbaum und die Kirsche, Der Apfel und die Pflaume, Das Pferd; v tretjo nemško vadnico pa: Die Buche, Die Fichte, Das Rind, Der Hirsch, Das Eichhörnchen. Da bi bila to učivo določila le za nemško uro in ne tudi za prirodopisno, se mi zdi skoraj neverjetno.

Prav tako ne zahtevamo od učencev preveč, ako se tudi v zemljepisni uri včasih poslužimo nemščine, zlasti pri naštevanju mest, dežel, rek itd., kar učencem gotovo ne bo škodovalo, ampak le koristilo.

Dajmo torej otrokom mnogo prilike, da bodo več nemški govorili, potem ni šment, da ne bi se navadili; saj je menda vendar še vedno resničen nemški pregovor: Übung macht den Meister.

Šola mora skrbeti, da se naša mladina nauči slovniško pravilne nemščine; te se bo naučila edinole z obilnimi slovniškimi vajami. Ne rečem: s pravili, ampak z vajami! Nekdaj so gonili sklanjatev samostalnikov in spregatev glagolov in druge take vaje, da je učenec prešlo vse v kri in mozeg in gotovo ni bilo to brez koristi. Sedaj je pa manj govornih in manj slovniških vaj kakor nekdanj, potem se pa čudimo, kako da se otroci ne nauče toliko nemščine kakor nekdanj.

Torej tudi metoda je vsaj deloma vzrok sedanjim slabim uspehom, dasi je v svojem bistvu popolnoma prava, a je le pomanjkljivo izvedena.

Navodilo vsakemu učitelju pa so v prvi vrsti učne knjige. Ko smo imeli nekdanje nemške slovnice, smo se držali prestavljalne metode; ko smo dobili H. Schreiner-dr. J. Bezjakove nemške vadnice, smo se oprijeli direktne metode. Zato lahko trdim, da so tudi učne knjige vzrok dobrim ali pa slabim učnim uspehom. In da so tudi sedanje učne knjige kolikortoliko vzrok neugodnim uspehom, ni le moja sodba, ampak tudi mnenje drugih veljavnih šolnikov. Ko je c. kr. deželni šolski nadzornik g. Fran Levec govoril o slabih uspehih nemškega pouka, je dostavil: „... was nach meinen Wahrnehmungen zum größten Teil den unzweckmäßigen Lehrtexten zugeschrieben werden muß.“

Da pa sebe in druge, ki se strinjajo s temi nazori, zavarujem pred kakimi očitki, takoj tukaj izjavim, da s svojo trditvijo nikakor nočem žaliti — gg. izdajateljev ali jima kratiti njune zasluge, ki sta si jih pridobila z izdajo teh učnih knjig; temveč priznam jima očitno vso čast in hvalo za veliko ljubezen do slovenskega ljudskega šolstva, ki sta jo z izdajo teh in drugih učnih knjig že pokazala. Če pa še pristavim, da sta gg. izdajatelja, ko sta pisala te učne knjige, orala ledino, mi pač ne bo nihče zameril in tudi gg. izdajatelja sama ne, ako trdim, da so knjige tuintam pomanjkljive in potrebne precejšnje preureditve. Temu pa bodele gotovo tudi vsi tisti pritrdili, ki ste se že kdaj ukvarjali ali se še ukvarjate z nemškim poukom na podlagi teh učnih knjig.

Predvsem se te učne knjige premalo ozirajo na potrebe vsakdanjega življenja. Učenec se ne nauči tega, kar bi lahko uporabljal v praktičnem življenju. Dasi se učenci mnogo uče in se učiteljstvo pri tem mnogo trudi, vendar sedanji učenci navadno niso sposobni odgovarjati niti na najnavadnejša vprašanja iz vsakdanjega življenja, kar sem že dokazal s prej navedenimi besedami našega gospoda c. kr. okrajnega šolskega nadzornika, in v čemer me potrjujejo tudi besede tovariša J. Štruklja, ki piše o teh knjigah, da najdeš v njih „vrlo malo vaj, ki bi učence usposobile za goverjenje, ki je običajno in potrebno na cesti, na železnici, v prodajalni in gostilni, pri kupčiji in obrti.“¹ Dognano je torej, da se te knjige v prvi vrsti premalo ozirajo na potrebe vsakdanjega življenja.

Druga hiba pri teh knjigah je ta, da je učna snov za takozvane govorne vaje ne le premalo praktična, ampak tudi preobširna, zlasti ona v Drugi in Tretji nemški vadnici. Za podlago služijo Janskyjeve stenske slike. Te sta gg. sestavitelja obdelala tako natančno, da niti najmanjša stvarica ni ostala neomenjena. S tem pa se je nakopičilo toliko učne snovi, da je ni nikakor mogoče obdelati. Učenci so prisiljeni cel mesec in še dalje gledati in opazovati isto podobo in obdelovati snov, ki jih pogosto prav nič ne zanima ali jim vsaj za dolgo ne more vzbujati zanimanja. Če pa kje, je gotovo pri tem pouku uvaževati pregovor „Variatio delectat.“ Tej dolgoveznosti in pedantski natančnosti pa se tuintam še pridružijo zloženi stavki, ki delajo težave že tudi bolj izurjenemu človeku, kaj pa šele otroku. Ni čuda, ako se učencu ta pouk ne zdi zanimiv ter da izgubi popolnoma veselje do njega.

Splošno se sodi, da je tudi med Prvo in Drugo nemško vadnico prevelika vrzel, precejšen, nepremosten prepad, medtem ko med Drugo in Tretjo nemško vadnico ni najti drugega razločka, kakor da se obravnavajo druge slike in da je nekoliko nove slovniške tvarine. Kar se tiče govornih vaj, bi s Tretjo nemško vadnico prav tako lahko začel kakor z Drugo.

¹ Slov. Učitelj, XI., str. 81.

Že zgoraj sem omenil, da morajo odlično mesto dobiti tudi slovniške vaje, če hočemo učence naučiti pravilne nemščine. Nočem, da bi učence polnili z raznimi pravili, ki se jih nauče, da jih avtomatično zdrdajo, temveč navaditi moramo učence govoriti po pravilih. Da pa ta pouk sebi in učencem olajšamo, je treba, da imajo učenci že nekaj pojma o raznih slovniških pojavih, ki so si ga pridobili pri pouku v materinščini. In v tem oziru opazimo nadaljno hibo teh knjig.

Podati hočem le nekaj zgledov. Takoj 1. vaja Prve nemške vadnice podaja n. pr. samostalnike z določnimi spolniki. Sicer ni neobhodno potrebno, da se otrokom takoj tu pojasni pojem samostalnik, in da po spolniku spoznavamo spol samostalnikov; vendar bi se to prav lahko zgodilo, ako bi imeli učenci že kaj pojma o samostalniku sploh in o spolu samostalnikov posebej; toda ker se jim to na podlagi drugega zvezka Slovenske jezikovne vadnice podaja šele nekoliko kasneje, je tako pojasnilo tukaj nemogoče.

Drugi zgled: Spregatev nemškega glagola (po 20. in 21. vaji Prve nemške vadnice) pride na vrsto že nekako v drugi polovici januarja ali začetkom februarja, v tem ko pride spregatev slovenskega glagola (po II. zvezku Slovenske jezikovne vadnice) na vrsto šele v drugi polovici aprila ali v prvi polovici maja.

Tretji zgled: Druga nemška vadnica podaja (na str. 77 i. d.) predloge, ki zahtevajo 4. ali 3. in celo tudi ono, ki zahtevajo 4. in 3. sklon; III. zvezek Slovenske jezikovne vadnice, ki je tudi določen za 4. šolsko leto, pa predlogov niti ne omenja.

Kot četrti zgled, da se nemške in slovenske vadnice ne skladajo popolnoma, omenjam, da Slovenske vadnice analizirajo stavek po Kernovi teoriji, dočim Druga nemška vadnica še vedno po stari metodi določa „Satzgegenstand“ in „Satzaussage“. To so pa le nekateri zgledi, katerih število bi se lahko še zdatno pomnožilo, a omenjam le še eno pomanjkljivost glede slovnične, namreč, da Nemške vadnice ne podajajo toliko slovniške tvarine, zlasti iz stavkoslovja, kolikor je potrebujejo učenci pri vzprejemnem izpitu za srednje šole. Znabiti mi bo kdo o tej točki ugovarjal, češ. ljudske šole naj pripravljajo za življenje in ne za srednje šole; toda temu rečem le to: Dokler ne dobimo zadostnega števila pripravljalnic, toliko časa bodo morale še vedno biti naše večrazrednice take pripravljavnice.

Končno pogrešam v teh vadnicah tudi spisovnih vaj za praktično življenje. Ako hočemo učence naučiti nemščine za življenje, je neobhodno potrebno, da jih navadimo napisati tudi liste, račune pobotnice itd. v nemškem jeziku.

S tem končavam prvi del svoje razprave, v katerem sem skušal pokazati nekatere pomanjkljivosti sedanje učne metode in

sedanjih učnih knjig, ker je oboje v medsebojni tesni zvezi in kolikortoliko oboje vzrok nepovoljnim uspehom.

Dasi so učne knjige šele posledica učne metode, so vendar tudi učne knjige podlaga učni metodi in je učiteljeva metoda zelo odvisna od učne knjige, po kateri se mu je ravnati.

Ker smo videli, da ima svoje hibe sedanja učna metoda in jih imajo tudi sedanje učne knjige, zato je treba tu obojestranskega leka. Hibe učne metode pa se bodo sameposebi poizgubile, ako bomo dobili boljše učne knjige. Toda kje jih dobiti?

Ali naj zopet vzamemo v roko Praprotnik-Razinger-Žumrovo Prvo nemško slovnico ter Drugo in Tretjo nemško slovnico iz c. kr. zaloge šolskih knjig? Tega menda vendar ne bo nihče zahteval, ker „prestavljalna metoda“, na kateri slone imenovane učne knjige, ni naravna metoda. Dasi ima morebiti nekatere prednosti, ima vendar tudi svoje hibe in ena izmed najvažnejših je ta, da se otrok, ki se je učil po tej metodi, ne more izlepa navaditi, da bi nemško mislil in govoril, temveč kadar nemško govori, slovensko misli. Odtod izvira tudi ona nepravilna nemščina, ki jo nekateri lomijo. Le opazujte, pa bodete slišali: „Der Pferd ist mein“, ali pa: „Dieses Baum ist aber hoch!“

Ker teh knjig, ki smo jih komaj pred kakimi desetimi leti zavrgli, ne moremo več vzprejeti, bi priporočal: Deutsches Sprachbuch für nichtdeutsche Volksschulen von Dr. Karl Tumlirz, ki je doslej izšla v dveh delih. Reči moram, da mi ta knjiga v marsičem zelo ugaja, in bi se po teh knjigah dosegli najbrže laglje in lepši učni uspehi, kakor pa s sedanjimi vadnicami. Vendar pa danes ne priporočam brezpogojno, da bi se uvedle te knjige; kajti čemu bi iskali za naše šole učnih knjig tujih nemških pisateljev, ko imamo doma zmožnih in marljivih šolnikov, kakor sta ravno gg. H. Schreiner in dr. J. Bezjak, ki bodeta gotovo rada primerno predelala svoje vadnice, ako bodeta videla, da je to res potreba in da je to splošna želja učiteljstva. Tem rajše pa bodeta to storila, ako bodeta videla, da je tudi učiteljstvo pripravljeno s svojimi izkušnjami in nasveti pri tem delu sodelovati. In da zadostim glavnemu delu svoje današnje naloge, hočem v naslednjem podati kratek načrt, kako bi bilo po mojem mnenju treba predelati imenovane knjige, da bi ustrezale namenu.

(Konec prih.)

Oberammergau in pasijonske igre.

Zopet je minila dekada od zadnjega pasijonskega leta. Tisoči in tisoči tujcev bodo v tekočem poletju zopet občudovali vernost in pobožnost prebivalstva v pogorski bavarski vasi ob reki Ammer

ter se bodo zatopili v pretresljivo dramo, ki se je izvršila na gori Golgata. Veliko izmed tistih srečnih, ki so bili sami navzoči pri teh igrah, se je vrnilo na dom s svetim navdušenjem za božjega Zveličarja, prejeli so za celo življenje blagodejen vtis. Priklopimo se tudi mi v duhu neštetim potnikom, da si ustvarimo vsaj slabo predstavo tega, kar se nudi obiskovalcem svetovnoznanega Oberammergaua vsakih deset let.

Navada, da se svetopisemski dogodki vernemu ljudstvu predočujejo v živih podobah je že prastara. Najmikavnejši in obenem najvplivnejši predmet za svete predstave je nudilo že odnekdaj trpljenje našega Zveličarja. Na Nemškem so bile take igre v navadi že za časov Karla Velikega osobito po samostanih, ter so se razvile do velike popolnosti od 12. do 15. stoletja. V dobi reformacije so vse te lepe navade propadle; ohranile so se pasijonske igre samo v Oberammergauu vsled žalostne nesreče. Ob času 30 letne vojske je morila po raznih krajih Nemčije strašna kuga, ki si je priborila pot tudi v gore. V Oberammergau-u je umrlo l 1633. v naglici 84 ljudi, med njimi dva župnika. Zdelo se je, da bo izumrla vsa vas. V tej stiski napravi občina obljubo, da hoče preskrbeti vsakih deset let javno predstavo trpljenja Jezusovega v znak hvaležnosti in vernikom v izpodbudo. Bog je uslišal prošnje, kuga je ponehala. Takoj prihodnje leto so začeli z igro. Kako so te igre postale popularne, izpričuje dejstvo, da je bilo pred desetimi leti vsega skupaj 185.000 obiskovalcev. Besedilo, ki se rabi, je sestavil neki P. Ottmar Weiss, godbo pa je priredil domačin Rok Vedler, ki je bil od l. 1802—1822. ondi učitelj ter drugače teologično, filozofično zelo izobražen, obenem pa glasbeno nadarjen mož.

Da je moč trpljenje Jezusovo pravilno predstavljati, je treba bogate zaloge oprave, obleke, garderobe. Oberammergauci so lahko ponosni na vse te potrebščine. Tujci se ne morejo prečuditi, ko jim razkazujejo 22 velikih prostorov, kjer je vsa ta priprava shranjena. Lepo urejeni vise posamezni kosi po sobanah; majhna ploščica pove vlogo tistega, ki ima dotično obleko. Garderoba je v umetniškem oziru na vrhuncu ter je izdelana iz dragocenega blaga, iz volne, svile; obložena je s pravimi zlatimi in srebrnimi našivi in obšivi ter ukrojena strogo po zgodovinskih sporočilih. Vse je pristno. Gledališko varavo lepotičje je izključeno. Vse je tudi trpežno, da more obstati tudi ob dežju in solncu, kajti igra se pod prostim nebom ob vsakem vremenu. Vse obleke, okrog 700 po številu, so izdelane doma brez tuje pomoči. Vrednost garderobe znaša 96.000 K. Za vsako sezono se nabavi seveda veliko novega; l. 1900 so porabili za novosti 36.000 kron.

Čuje se včasih pomislek, kakor da ne bi bilo primerno, da ljudje predočujejo tako vzvišeno stvar, da človek nastopa kot Kristus. Toda vsi pomiselki izginejo, ako kdo vidi, s kakim spošto-

vanjem, s koliko resnostjo in vestnostjo, s kako globoko vernostjo uprizarjajo pošteni domačini dogodke iz Jezusovega trpljenja. Marsikdo je prišel tja s predsodki, a vrnil se je prepričan na dom. Nekoč je obiskal pasijonske igre visok cerkveni dostojanstvenik z namenom, da bi vso potvaro — kakor se je izrazil — natančneje spoznal in da bi mogel potem energično nastopiti zoper „nepravilnosti, ki jih uganjajo s svetimi rečmi“. Toda že pri poldanskem odmoru, ko je igra prispela še le do točke „Jezusa ujamejo“, je rekel visoki gospod s solzami v očeh: „Izpreobrnjen sem.“ Da, Oberammergauci smatrajo svojo nalogo za sila resno. S svetim ognjem se pripravljajo, pa izvrše tudi mojstrsko svoje vloge. Pet let govore domačini o minulih igrah, pet let pa zopet o bodočih. Igrati ne smejo tujci, ampak samo rojeni Oberammergauci, in sicer od mladih nog do starosti. Kako ponosni so tisti, ki jih doleti sreča, da so izvoljeni za važnejše vloge. Trenutek, ko postane kdo nekako veteran v igri, je zanj toliko, kakor bi bil na smrt obsojen. Veseli se pa še, če sme med množico vpiti „hosana“. Iz daljne tujine hite v domovino, ko se približa izvoljeno leto, da sodelujejo, če ne drugače, pa kot ognjegasci. — Oberammergauci smatrajo te svete igre kot službo božjo, kot misijon, kot apostolat, s katerim vplivajo na kristjane in ne kristjane, na pobožne in mlačne. Tekom ene dekade se vežbajo v godbi, v nastopih v dramatični umetnosti, da si izobrazijo zadosti domačih moči. L. 1900 so si nalašč v ta namen sezidali posebno poslopje za vaje. Eno leto poprej, preden se začno igre, si izvolijo odbor 19 občanov, ki prevzame vso odgovornost. Njih naloga ni lahka, če pomislimo, da jim je odbrati in določiti 779 oseb; 14 dni traja volitev. Vsak, ki je izvoljen, se more pismeno zavezati, da sprejme izvolitev in da se bo svoje vloge vestno oprijel. Takoj po volitvi se začno poizkušnje in priprave.

Za leto 1910 so določeni za predstave ti-le dnevi: 16., 22., 29. maja. 5., 12., 19., 24., 26., 29. junija; 3., 10., 17., 24., 27., 31. julija; 3., 7., 10., 14., 17., 21., 24., 28., 31. avgusta, in 4., 8., 11., 18., 25. septembra. Ako dospe na en določen dan preveč obiskovalcev, se drugi dan igra ponavlja.

Pred začetkom igre je vsakokrat slovesna služba božja. Igralec, ki ima vlogo Kristusa, pa tudi mnogo drugih oseb, ki nastopajo, prejme za časa pasijonskih iger pogostokrat sv. obhajilo. Ob začetku molijo vsi sodelujoči za zastorom s svojim župnikom pobožno Očenaš. Pravitako molijo za kulisami za vztrajnost in moč tistega, ki predstavlja Kristusa, ker mora 20 minut na križu viseti in ga ponavadi vsega onemoglega z vso previdnosjo snamejo s križa, da ga ne zadene kap. Radi varnosti je vselej navzoč tudi gledališki zdravnik.

Najboljši dokaz za popolno in vzvišeno uprizoritev je tudi dejstvo, da vztraja raznovrstno, 4000 oseb broječe občinstvo dvakrat po štiri ure tiho in nepremično pri celem dejanju.

Pri križanju skoraj nobeno oko ni suho; marsikatero srce, ki je bilo leta in leta zaprto, se otaja in odpre žarku božje milosti.

Kako je z dohodki v tej srečni občini? Vsakdo bi sodil, da mora biti ob času pasijonskih iger v Oberammergau-u denarja kar na kupe, kajti v petih mesecih se mora nekaj nabrati. Da, ljudje bi obogeteli, če bi se vdali in šli po svetu, da bi tudi drugod nastopali kot igralci. Toda zastonj, za noben denar tega ne store. Zadržuje jih pravi pasijonski duh in pa čut ter zavest obljube, nekoliko pa tudi krajevni patriotizem. — Dohodkov imajo res obilno, toda tudi stroški zelo narastejo. Tretjino čistih preostankov porabijo za javnokoristne namene. Igralci pa dobe v primeri s trdom in izgubo časa dosti skromne odškodnine. Igralec, ki je predstavljal Kristusa, je dobil pred desetimi leti 2400 K nagrade; vsi drugi pa po zaslugi razmerno manj. Najnižja nagrada je znašala K 48.

Oberammergau je oddaljen od Monakovega sto km ter leži 841 m nad morjem v prijazni dolini reke Ammer. Glavni zaslužek donaša prebivalcem (1600) podobarstvo in rezbarstvo; nekoliko se pečajo tudi z živinorejo, kajti polja nimajo veliko.

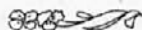
Gledališče je blizu kolodvora, ki se končava uprav v vasi pasijonskih iger. Svoj čas so bili gledalci na prostem, izpostavljeni vsem vremenskim neugodam; l. 1900 pa so že bili na suhih sedežih. Prostora — numeriranih sedežev — je za 4000 oseb; nekoliko je tudi stojišč. Gledališče je stalo okrog 400.000 K. Kadar so predstave, se otvori 14 velikih vrat v gledališče že ob sedmih. Točno od 8. uri je pričetek igre, ki traja do poldneva; po dveurnem odmoru se nadaljuje do konca, nekako do 6 ure. Glavna vloga Kristusa je bila zadnjič v rokah Antona Lang, po stanu umetnostni lončar. Star je zdaj 35 let ter je zgleden, pošten, globokoveren mož. Tudi po vnanji postavi bi baje težko dobili bolj primerno osebo za to vlogo, kajti njegova glava je idealna glava Kristusa, kakor jo slikajo skoro vsi umetniki.

Osebo Marijino bo letos prvič predstavljala Otilija Zwink, ki od nje pričakujejo mnogo uspeha.

Vsa drama ima tri oddelke s 17. prizori. Pred vsakim prizorom se vrste primerne žive podobe iz stare zaveze. Vse prizore poživlja lepo ubrana godba.

* * *

Če si bo kdo izmed čitateljev „Sl. Učitelja“ letos sam ogledal popisano znamenitost širom sveta znane bavarske vasice, temu naj bodo te vrstice za informacijo, drugim pa za pouk, da bodo mogli o pasijonskih igrah prilično tudi v šoli kaj povedati.

Učiteljski poklic.

V vsakem stanu naletimo na osebe, ki se ne čutijo srečne, ki si žele drugega opravila; delo jim ne gre od rok, čmerni so in nezadovoljni, dolgočasijo sebe in druge, česar se lotijo v svojem delokrogu, je le polovičarsko in površno izvršeno. Izkratka: Poklica nimajo, zgrešili so pot, ki bi jih bila pripeljala do zadovoljnosti in sreče; v nadlego so sebi in drugim. Da je tudi v učiteljskem stanu mnogo takih, ki se pedagoškega dela niso lotili iz veselja, navdušenja in poklica, ki so po sili ali pa po naključju zašli v toli „obrekovani“ učiteljski stan, — kdo bi to tajil! Če si taki nesrečneži in nesrečnice ne morejo pomagati, če se ne morejo izkopati iz nemile usode, ki so jim jo prisodile rojenice, če jim roji neprestano po glavi usodni rek „quem dii oderunt, paedagogum fecerunt“, potem jim nasvetujemo edini lek, ki utegne še vsaj nekoliko medu vlti med grenko pelinje, in ta lek je izražen v pravilu: „Si non es vocatus, fac ut voceris“, če nimaš poklica, pa si ga skušaj pridobiti. „Lep nasvet,“ bo kdo odgovoril, „toda kako ga izvršiti, da dosežem to, kar bi me osrečilo?“

Pravi poklic je dar božji; kdor se te resnice zaveda, bo takoj znal, kaj mu je storiti, kje iskati pomoči, da bo zadobil pravo usposobljenost za učiteljevanje. „Vsak dober dar je od zgoraj . . .“ Namesto da tarnaš, jadikuješ, tožiš in blagruješ druge ljudi, ki so srečni v svojem stanu, obrni se k Bogu, ki je delivec vseh darov, ki stori, da veselo vriska in poje pastir na samotni paši, ki vliva tolažbo v srce bolniku, dasi je morda leta in leta priklenjen na bolniško posteljo, ki lahko osreči in zadovolji vsakega trpina. Sreče na zemlji pa ne boš našel nikdar in nikoli, če se ne prizadevaš, da spraviš svoje srce v sklad z božjo voljo, če ne živiš v ljubezni božji. Kdor ljubi Boga in sovraži greh, ta bo ljubil tudi svojega bližnjega s pravo, resnično, krščansko ljubeznijo. Ako ima učitelj odkrito in iskreno ljubezen do otrok, teh ljubljencev božjih, teh nedolžnih bitij, kako bi bilo možno, da bi se dolgočasil v šoli? Ali se ne bo čutil srečnega, pomlajenega v šoli?!

Spoznaj samega sebe, pa presodi, če ti v tej reči kaj primanjkuje, izpopolni ta nedostatek, pa si boš položil temelj za srečo in zadovoljnost v svojem res težavnem in odgovornostipolnem poklicu. Ko bi vsi, ki imajo opraviti s šolo, umevali svoje zvanje tako, kot neka učiteljica, ki je rekla: „Učitelj bi moral biti svetnik in umetnik,“ potem bi pač ne bilo toliko tožba o nesrečnem učiteljskem poklicu, potem bi učiteljstvo bilo lahko bolj ponosno na svoj poklic.

Svetnik bodi učitelj! Svetnik, ki nosi resnico v srcu, pa ki vodi izročeno mu mladino po poti resnice; svetnik, ki moli, dela, se uči in pripravlja; svetnik, ki išče povsod in v vsem čast božjo, ki za-

metuje in zavrača vse, kar nasprotuje Bogu; svetnik prešinjen z ljubeznijo do neumrjočih duš, do otrok, ki so ustvarjeni in hrepene po čednosti, pravnosti in po zveličanju; svetnik, ki vestno izvršuje svoje delo in vdano prenaša težave svojega poklica ter s tem širi kraljestvo božje na zemlji, da si zasluži nebeško kraljestvo.

Umetnik bodi učitelj! Prva umetnost je v tem, da zna skrbeti za izpopolnjenje samega sebe, da ne zanemari zveličavnega dela zase. Kdor se izkaže mojstra v vladanju samega sebe, kdor skrbi v prvi vrsti za svojo dušo, ta si je pridobil najbistvenejšo podlago, ta je izpolnil prvi predpogoj, ki ga tirjamo od dobrega vzgojitelja. Kdor skrbi za svojo svetost, ta ima vedno pred očmi najpopolnejšega vseh umetnikov-vzgojiteljev: Jezusa Kristusa, njemu je nebeški Učenik vzor, zgled, pomočnik in tolažnik.

Še nekaj moramo omenjati, kar marsikomu zagreni šolsko življenje, da se čuti nezadovoljnega, nepoklicanega, namreč nepokorščina, nerednost, lenoba, nezaupnost otrok. Priznati pa treba, da preveč pričakujemo, če mislimo, da je korektnost otrok nekaj naravnega in posebi umevnega. Bodimo prepričani, da si je treba pokorščino, pridnost, točnost, zaupanje, sploh vse, kar učitelju tako omili, prikupi, olajša in oslajša delo v učilnici, — vsaki dan sproti zaslužiti. Enako pravilo velja tudi za kolegijalno občevanje. Vprašaj se večkrat: Kaj moram storiti, česa se ogibati, kako se obnašati, da si zaslužim spoštovanje, medsebojno razumevanje in naklonjenost, — pa ne boš prišel do sumničenja, da te zapostavljajo, prezirajo, zaničujejo. Ne vprašuj se: „Ali me imajo radi?“ temveč „Ali imam jaz druge rad?“

Nekako splošno pravilo za zadovoljnost v poklicu pa je zapadeno tudi v besedah sv. pisma: „Popoln pa bo vsak, če je kakor njegov Učenik.“ (Luk. 6. 40.) Jezus Kristus je učenik in vzgojitelj vseh ljudi. Blaženi Janez Baptist de la Salle, ustanovitelj reda bratov krščanskih šol, pravi: „Po tem nebeškem zgledu morate urediti svoje ravnanje vi, ki ste med mnogimi drugimi poklicani, da nadaljujete (z vzgojo) delo zveličanja. Božji Zveličar je zgled ognjevitosti in popolne vdanosti. Podnevi je hodil okrog in učil, ponoči se je odtegnil hrumu in šumu, da je v samotni molil. Prehodil je mesta in vasi, da je poučeval vse. Vdanost Njegova je izražena v besedah: „Jaz sem dobri pastir in dam življenje za svoje ovčice.“ — Posnemajmo vsaj nekoliko to izredno požrtvovalnost, ljubezen, in vdanost v svojem vzvišenem delu, ki je nekako nadaljevanje zvanja Kristusovega. Koliko skrb in ljubeznivost je imel osobito še do malih otročičev! Sprejemal jih je, blagoslavljal jih je, četudi je bil od celodnevne napora ves utrujen; zapretil je z najhujšimi kaznimi onim, ki bi jih hoteli pohujševati. — Ta božji Učitelj kliče nam vsem, ki smo postavljeni za apostole mladine, ki smo poklicani, da pokladamo deci tečno hrano svetnega in verskega znanja:

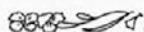
„Zgled sem vam dal, da prav tako, kakor sem jaz storil, tudi vi storite.“ (Jan. 13. 15.).

Ne da se tajiti, da je v učiteljskem poklicu mnogo bodečega trnja, mnogo neprilik, ki jih je treba pogumno premagovati, da se pod učiteljevo streho ne naseli otožnost, jadikovanje, nezadovoljnost.

Najbolj grenka je zavest, da težkega pa odgovornega dela učiteljevega pri nas še ne vpoštevajo zadostno, da mora učitelj kljub vsej vestnosti, skrbljivosti in trdemu šolskemu delu dostikrat stradati in pomanjkanje trpeti. Upamo, da je že blizu čas, ko se nam bo odrezal dovolj velik kos kruha, da se bomo mogli posvetiti s tem večjo vnemo samo šoli in vzgoji.

Resnica pa je, da ga ni stanu, kjer bi bilo postlano samo z rožicami; tako tudi učitelj ne sme pričakovati, da mu bo življenje potekalo brez pelina. Vse pa lahko prenese človek, ako v zgoraj navedenem zmislu živi, ako deluje z Bogom za Boga!

A. Č.

Pismena vprašanja iz krščanskega nauka.¹

Več pripomočkov je katehetu na razpolago, ki z njimi otroke priganja za učenje; eden izmed teh so tudi pismeni izdelki, ki jih otroci spišejo v šoli. To je kaj preprosto, poleg tega pa tudi prav uspešno sredstvo, včasih skoraj naravnost potrebno, če katehet zavoljo velikega števila otrok ne more vseh izprašati.

Ko se obdela celo poglavje katekizma, je potrebno in koristno, da se ponovi, kar se najložje doseže s takimi šolskimi nalogami. Katehet mora gledati, da so otroci vsaj v bistvu poučeni o vsebini dotičnega poglavja, torej je treba ponavljati; in če vedo, da bodo morali tudi pismeno polagati račun o svojem znanju, tedaj je to zanje močan nagib k pridnejšemu učenju.

Kajpada otroci veliko ne napišejo v eni uri; dve, tri vprašanja, zlasti če so nekoliko daljša, zadostujejo.

Naj mi bo dovoljeno omeniti, kako sem sam to stvar praktical. Dal sem po par vprašanj iz katekizma (eventuelno eno tudi iz zgodb), zadnje vprašanje pa je bilo prosto; pri tem se je najbolj spoznalo, kako otroci umevajo stvarino. Iz odgovora na prosta vprašanja se zrcali otrokovo mišljenje in pojmovanje. Dobil sem včasih jako zanimive odgovore. Na pr. na vprašanje: kako nesrečen je človek brez vere, je začela neka učenka tako-le odgovarjati: Človek

¹ Priobčujemo kot problematično vprašanje. Op. ured.

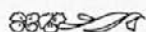
brez vere živi kakor pes. Druga učenka je pri tem vprašanju najprej opisavala brezverca, kako brezskrbno živi v mladosti, na stara leta — pravi — pa mu hudič grehe očita. Ob drugi priliki sem dal vprašanji: Kako umirajo dobri, kako hudobni ljudje? Zakaj se hudobni boje smrti? Pri takih in podobnih vprašanjih se lahko zgodi, da tudi starši dobe kako dobro zrnce, ko prebirajo nazore svojih malih ljubljencev o teh vprašanjih.

Pa tudi iz odgovorov na katekizmovna vprašanja bo morda katehet posnel to ali ono opozorilo zase. Tako sem opazil, da se je v tretjem razredu skoraj polovica odgovorov na vprašanje: „Kdo laže?“ glasila: Laže, kdor v e d n o govori neresnico, mesto v e d o m a.

Gotovo bi se našel marsikak pomislek zoper te naloge češ, da ni časa, ali da se s takimi pismenimi nalogami jemlje veljavo verouku itd. Toda bili bi že preveč škrupulantni, če bi se na vse ozirali in če bi imeli take ure za izgubljene; s tem se gotovo več doseže, kot če bi katehet tisto uro porabil za razlaganje ali za izpraševanje. S popravljanjem izdelkov se tudi ne zamudi mnogo saj se na slovnične in pravopisne napake ni treba ozirati. Slednjič pa tudi ni treba prevečkrat poizkusiti s temi nalogami; dvakrat trikrat na leto zadostuje, a pred četrtem šolskim letom bi sploh ne kazalo dajati pismenih vprašanj.

Iz svoje izkušnje lahko rečem, da se mi je stvar prav dobro obnesla, drugi bodo morda sodili drugače. Quot capita, tot sententiae!

Viktor Čadež.

Sovražniki naše mladine.

(Načrt za predavanje pri sestankih učiteljstva in staršev.)

Najboljši učitelj vseh narodov in vseh časov, Jezus Kristus, je ob neki priliki povedal primero o sejalcu, ki je vsejal dobro seme na svojo njivo, toda ponoči je prišel sovražni človek in je nasejal ljuljke med pšenico.

Enako je tudi pri vzgoji. Duhovniki, starši, učitelji sejejo pač večinoma dobro seme v mlada otroška srca, ali vsaj želijo in imajo najboljšo voljo, otroke dobro vzgojiti; kljub temu pa je toliko slabo vzgojenih ljudi na svetu. Mnogo jih je tudi telesno slabotnih pohabljenih, bolehnih, drugi pa so slaboumni, duševno pokvarjeni, zlobni itd. Kateri pa so tisti sovražniki, ki slabo vplivajo na vzgojo, ki preprečijo, da dobro seme, vsejano v cerkvi ali v šoli ne obrodí sadu? . . .

I. Starši sami. Bolni starši, bolni otroci. Ako hočete imeti zdrave, čvrste otroke, skrbite v prvi vrsti, da bodete sami zdravi;

bojte se zlasti jetike! Oče jetičen, mati jetična, kako se bodo otroci ubranili te strašne morilke?

Starši, skrbite za suho, zračno in svetlo stanovanje! Koliko otrok hira uprav zaradi vlažnega, zaduhlega stanovanja. Ne bojte se odpreti oken ali vrat; tudi pozimi ne zadelajte oken z žaganjem ali cunjami! Prva skrb vsake dobre matere naj bo zadostno zračenje spalnic in — snaga. Žalibog, da se na kmetih pogosto za živino bolje skrbi, nego za ljudi. Živina ima prostoren, zračen, svetel hlev; otroci pa hirajo v zaduhlih, temnih in vlažnih luknjah.

Da postane otrok za celo življenje pohabljen, je mnogokrat kriva tudi lahkomiselnost staršev. Mati pusti dveletno dete samo na ognjišču pri ognju. Ko se vrne, je otrok ves v plamenu. — Dete leži v zibelki brez variha; pride svinja, pa mu odgrizne kos prsta ali nos. — Otroka se izroči malo starejši sestrici, da ga pestuje. Deklica, ki je še sama potrebna, da bi jo kdo včasih malo popestoval, se utruji; otrok ji pade iz rok in pohabljen je za vse življenje. — Pestunja sama postane vsa kriva. — Ali ni tu lahkomiselnost staršev vzrok, če so otroci telesno pohabljeni?

Pa tudi slabe duševne vzgoje so dostikrat starši sami krivi. Da postane otrok trmast, svojeglaven, neubogljiv, to provzročijo starši, ki so premehki, ki otroku vse dovolijo. Starši naj gospodarijo v hiši, ne pa otroci!

Da bodo otroci vedno vedeli, kaj smejo in česa ne smejo, morajo biti starši dosledni. Kar prepovedo danes, ne smejo jutri dovoliti. Zlasti pa morata biti oče in mati v vzgoji edina; otrok ne sme imeti potuhe ne pri očetu, ne pri materi.

Mnogo ljuljke vsejejo starši s svojim slabim zgledom. Oče pijanec, mati obrekovalka, oče preklinjevalec, mati zapravljivka. Če vidijo otroci take zglede, potem pač ne morejo biti nič boljši. Če oče ne gre v cerkev, zakaj bi šel sin? Če mati zabavlja čez Marijine družbe, zakaj naj bi bila hči Marijin otrok?

Dobe se celo starši, ki svoje otroke naravnost slabo uče. Navajajo jih k laži, zmerjanju, sovraštvu, celo k tatvini.

Mnogo dobrih kali porujejo starši, ki ne podpirajo šole in cerkve, temveč naravnost podirajo, kar šola in cerkev dobrega sezidata. Plašijo otroke pred šolo in učiteljem, ne pošiljajo jih redno v šolo in cerkev, govorijo vpričo otrok zaničljivo o šoli, ali celo o veri, o učiteljih in duhovnikih. Kakor morata biti oče in mati pri vzgoji vedno složna, tako mora vladati sloga tudi med šolo, cerkvijo in domom.

Sokrivi slabe vzgoje so tudi tisti starši, ki puste svoje otroke v slabo družbo.

II. Če govorimo o slabi družbi, nimamo v mislih samo malovrednih tovarišev in tovarišic, ampak tudi slaba društva in slabo čtivo.

Slaba družba mladino ugonablja prvič telesno, ker jo zapelje v ponočevanje, pijančevanje, nečistovanje, iz česar slede pretepi, poboji in vsakovrstne bolezni; pokvarja jo pa tudi na duši. Odkod mlačnost v veri, brezverstvo, sovraštvo do vere, cerkve, duhovnikov? Slaba družba, protiverska društva in veri sovražni časniki so tisti, ki zastrupljajo mlada srca. Slaba družba je napravila že mnogo tatov, goljufov in morilcev.

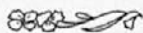
III. **Alkohol.** Otroci alkoholikov so telesno slabotni in duševno zaostali. Če pa alkohol že posredno tako močno vpliva na dušo in telo otrokovo, koliko bolj šele škoduje, ako se daje otrokom neposredno. Kdor daje otrokom alkoholnih pijač, zlasti pa žganja, zastruplja jim telo in dušo. Vsi otroci naj bodo popolni abstinenti! Ne dajajte otrokom alkoholnih pijač pod pretvezo, da dobivajo zobe, ali pa zato, ker tako milo gledajo, kadar pijete vi vino, da si ne morete kaj, da ga ne bi dali tudi otroku pokusiti. Ne vodite otrok v gostilne!

IV. **Tobak** je brezdvoma škodljiv nežnemu otroškemu organizmu, zavaja pa tudi otroke v nepotrebno zapravljivost. Skušnja uči, da so večinoma vsi mladi kadivci tudi — tatovi. Da mnogo požarov zanete otroci-kadivci, tega mi menda ni treba posebej omenjati.

V. **Moda.** Dandanes le preveč gledamo na druge. Če ima sosedova novo obleko, jo mora naša tudi imeti. Če gre sosedov v gostilno in na ples, mora naš tudi iti. Pri tem pa starši ne pomislijo, da uče s tem otroke zapravljivosti, nečimernosti itd. Ker moda nalaga vedno več bremen, zato si ljudje iščejo čedalje večjih zaslužkov. Toda zaslužek ne raste v istem razmerju, kakor se množe potrebe, in zato je vse polno nezadovoljnih ljudi na svetu.

VI. **Brezdelnost.** „Mlad človek brez dela in izpočit konj sta vedno nevarna, sebi in drugim.“ (Dr. Fr. Detela.) Tudi otroci naj ne bodo nikdar brez dela; seveda jim ne smemo nalagati težkega dela, ki presega njihove moči. Primerna igra je tudi delo. Kdor mlad ne bo nikdar brez dela, se ga tudi v starosti ne bo bal. Sploh je pa znan pregovor, da je lenoba vseh grdob grdoba.

— a —

Razglednica kot učilo.

Med raznimi učili, ki smo jih uvedli v šolo tekom zadnjega desetletja, ima razglednica upravičeno zelo važno mesto. Razglednice so vsled svoje privlačne sile takorekoč obvladale svet. Po svoji praktičnosti in priročnosti so skoraj nenadomestljive zlasti za onega, ki potuje in ki se v tujini spominja svojcev ter jim pošilja običajne pozdrave.

Praktični šolniki so pa kmalu spoznali še drugo posebno vrednost, ki jo imajo razglednice: porabiti se namreč dajo kot dobro ponazorilo, ali vsaj kot namestilo sicer dragih in dostikrat redkih učil.

Da vsaka razglednica ni za šolo in šolsko uporabo je po sebi umevno; jasno je tudi, da pridejo za šolske namene v poštev povečem le pokrajinske slike, ki so skoraj brez izjeme pripravne za šolo.

Kdaj in kako se uporablja razglednica v šoli? o tem hočemo podati nekoliko kratkih nasvetov. Kaj dobro služijo razglednice pri branju. Tu si prihrani učitelj z lepo sličico, ki je na razglednici, marsikako besedo pri stvarni obravnavi; razglednica nadomesti marsikatero sliko ali risbo. Razglednica pojasni marsikak pojem, ki bi ga drugače otrokom težko razložil.

Največkrat in najuspešneje rabimo razglednice seveda pri zemljepisju, zlasti pri domoznanskem pouku, pri ponazorovanju zemljepisnih osnovnih pojmov itd. Istotako jih potrebujemo pri razlagi zemeljskih formacij in raznih zemljepisnih imen. Med enakimi razglednicami imajo gotovo prednost barvaste, ker nudijo opazovalcu bolj istinito, stvarno in faktično podobo kake pokrajine, kakega gorovja, snežnika, slapa itd.

Velike važnosti so razglednice pri takozvanih „namišljenih izletih“, kakršne je treba napravljati po najnovejših modernih predpisih pri domoznanskem pouku v šoli.

Pravtako si uspešno pomagamo z razglednicami tudi pri zgodovinskem pouku. Ako obravnava učitelj recimo Erazma Predjamskega ali Valvazorja ali kako drugo zgodovinsko osebnost iz domače ali občne zgodovine, mu bo prišla lepa razglednica kaj na hvalo, če nima druge primernejše in večje slike.

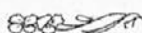
Dobrih razglednic ni zametavati. Ako ma učitelj bogato in raznovrstno zbirko, bo iz nje pri tem in onem predmetu kaj porabil, bo znal pri vsaki priliki ves svoj pouk poživiti.

Prezreti ne smemo tudi krščanskega nauka, zgodb svetega pisma in liturgike. Na tem polju ima katehet že izredno mnogo zbirk, ki so nalašč prirejene za šolo. — V obliki razglednic se dobe slike iz svete dežele, iz središča krščanstva in krščanske umetnosti iz Rima, ter slike vseh važnih božjih potov in svetih krajev. Najnovejši čas je tvrdka Hirmer v Monakovem izdala ročni križev pot v velikosti razglednic po originalu profesorja G. Fugel. Monakovska družba za krščansko umetnost oskrbuje svetopisemske ilustracije v enaki obliki. Doslej je izšlo že 5 serij po 12 slik starega zakona in ena serija za novi zakon. Delo bo obsegalo torej skupno 120 razglednic, ki se dajo — kakor tudi druge razglednice, spadajoče v to in druge stroke, izborno povečati potom reflektoskopa. (Vse omenjeno preskrbuje „Katoliška bukvarna“

v Ljubljani.) O tem smo že večkrat pisali v „Slov. Učitelju“, vendar pa še enkrat opozarjamo na te vrste učila, ker jih vsakdo lahko nabavi brez posebnih stroškov.

Najlažja pot, po kateri si učitelj nabavi raznovrstno zbirko učil v obliki razglednic, je „izmenjevalna korespondenca.“ Kdor sam potuje, naj ne štedi pri razglednicah; če imaš pa prijatelje, ki v počitniški dobi skočijo tudi čez meje ožje domovine, tedaj se jim priporoči predvsem za take spomine iz tujine, ki jih boš lahko porabil v šoli.

A. Š.

KATEHETSKI VESTNIK.

Katehetsko gibanje.

Imenovan je za stalnega veroučitelja na mestnem liceju častiti gospod katehet J. Mlakar. Bog daj srečo in blagoslov!

Zadnja katehetska skupščina minulega šolskega leta dne 9. junija je bila razmerno dokaj dobro obiskana; navzočih je bilo tudi precej izvunljubljskih veroučiteljev. Profesor dr. Alf. Levičnik je razpravljal pri tem sestanku o zakramentu sv. birme ter o pripravi zanjo. Po temeljitem uvodu o bistvu, moči in milostih tega zakramenta je gospod referent prebral petero načrtov za kateheze, ki je v njih ob kratkem zapopaden ves nauk in vse potrebno navodilo za prejem svete birme. Pokazal je, kako treba otrokebirmance poglobiti v bistvo in vrednost sv. birme, da jim ta zakrament ne bo le neka vnanjost.

Pri razgovoru se je omenjala lepa slika iz Svobodove zbirke, ki naj služi kot ponazorilo. Prav bi bilo, če bi birmanci prejeli v dar tudi kako primerno podobico za spomin, kar naj bi oskrbeli botri, ki itak dostikrat trošijo denar za brezpomembne igrače in škodljive sladkarije, s katerimi obkladajo birmance. Glede starosti se je omenjalo, da starši v mestih preradi odlašajo s sveto birmo, dasi tudi ni dobro, če bi se preveč hitelo tako, da bi otroci komaj vedeli, kaj prejmejo.

— Dobro bi bilo tudi, ako bi se mogla odpraviti razvada bogatih daril, ki se takorekoč zahtevajo danes od otrov.

Podrobni načrt. Društveni tajnik je priporočal, naj gg. katehetje ob sklepu šolskega leta pošljejo uredništvu „Slov. Učitelja“ nasvete, opazke in želje, ki jih imajo glede podrobnega načrta za verouk. Tekom počitnic bo namreč treba načrt dokončno urediti in popraviti, da ga bo moč dati natisniti do pričetka novega šolskega leta.

Uredništvo prosi torej ponovno vse gospode katehete, ki imajo k sedanjemu poizkusnemu načrtu kaj pripomniti, da se pravočasno toliko potrudijo in pošljejo pismeno svojo kritiko uredništvu, oziroma tajniku katehetskega društva, da bo moč vse vpoštevati. Opozarjamo tudi vlč. gg. dekanijske predstojnike na tozadevno opazko v Škofijskem Listu, ki veleva, da naj se načrt razdeli vnetim katehetom, ki naj prilično ob mesečnih konferencah referirajo o stvari ter stavijo svoje nasvete, da jih „Društvo slov. katehetov“ dobi v pregled do 1. avgusta.

Najbolj priročno bo, ako se opazke zabeležijo kar ob robu načrta, ker se bo na ta način celotna ureditev veliko olajšala.

„Društvo slovenskih katehetov“ je imelo od začetka svojega delovanja

dosedaj 26 sestankov. Precej zdravega zrnja je padlo pri teh posvetih na rodovitna tla. Bog daj obilo navdušenja in blagoslova tudi za bodoče.

Kratka razlaga božjih zapovedi.

Čujemo, da so s tem delcem nekateri gg. katehetje zelo zadovoljni ter svetujejo, naj bi se priredila nova izdaja v obliki šolskega molitvenika, da bi se lističi lahko prilepili v to knjižico. Drugi zopet svetujejo, da bi se razlaga po zgorajšnjem načinu še nekoliko raztegnila, da bi služila tudi odraslim pri izpraševanju vesti. — Če bo kazalo, se bo radevolje ustreglo.

Društvo nemških katehetov v budjejeviški škofiji je sklenilo, prirediti razstavo učnih pomočkov in učil za krščanski nauk. Otvorjena bo o priliki duhovnih vaj v budjejeviškem semenišču.

Verske vaje in šolska postava.

Leta 1907. je naznanilo več očetov šoloobveznih otrok v občini Weyer na Zgornjem Avstrijskem šolski oblasti, da ne bodo več dovolili svojim otrokom, da bi se udeleževali verskih vaj. Krajni šolski svet v mestu Steyr jim je pa poslal odlok s pojasnilom, da je naznanilo ničevno, ker so po zakonu primorani pošiljati otroke, da se udeležujejo verskih vaj; tudi njih prizivi na deželni šolski svet so bili z odloki dne 4. novembra 1907 in 12. maja 1908 odbiti, »ker so verske vaje bistveni deli obveznega predmeta: krščanskega nauka.« Starši so nato vložili rekurze na ministrstvo, toda samo eden je dobil odgovor dne 6. septembra 1908, ki se mu je v njem dalo sledeče pojasnilo: »Po zakonu smejo šolske oblasti izvajati kazenske posledice zoper starše šoloobveznih otrok le tedaj, če so že obtoženi radi šolskih zamud v zmislu drugega dela zakona z dne 24. jan. 1870, ne pa, če so samo izjavili, da otrok ne bodo puščali k verskim vajam.« Drugi očetje niso dobili nobenega odgovora . . . Okrajni šolski svet je nato ravnal po zakonu in nalagal staršem, ki so prelamljali zgoraj navedeni zakon, denarne globe. Ker jih niso marali plačati, jih je prisilil potom ekseku-

cije . . . Vprašanje nastane, koliko koristi se doseže na ta način v verstvenem oziru . . .

Krščanski pozdrav v šoli. Učiteljska konferenca v Dubravki pri Plznu je sklenila, da šolski otroci ne bodo nič več pozdravljali kakor dosedaj: Hvaljen bodi Jezus Kristus. Katehet se je raditega pritožil pri okrajnem šolskem svetu, ki je odločil z dopisom z dne 22. nov. 1909, št. 8920, tako-le:

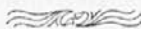
Vodstvu ljudske šole v Dubravki!

Odgovarjajoč na sklep učiteljskega zbora glede enotnega pozdrava, da namreč učenci samo vstanejo, ako vstopi učitelj ali tuja oseba v razred med poukom, pozivljamo vodstvo šole, da pri učiteljski konferenci spomni učiteljstvo na § 1. zak. z dne 14. maja 1869 o ljudskih šolah. Opozarjamo tudi, da se nikakor ne dovoli, da bi bil navedeni pozdrav, s katerim so učenci pozdravljali, iz šole odpravljen. Obenem pripomnimo, naj bi se učenci navajali k vzpodbudnemu in lepemu vedenju tudi izven šole, da nehajo že enkrat pritožbe občinstva radi obnašanja otrok. Predsednik: Hatlák.

Katehetska sekcija avstrijske Leonove družbe je imela nedavno zborovanje, pri katerem je predsednik Kundi očrtal delo enega leta. Od ustanovitve do danes je imela sekcija pet sej, štiri so bile namenjene bodočemu katehetskemu kongresu. Osnoval se je s pored za kongres, obravnavalo se je o pripravljavni publikaciji „Grundfragen der Katechetik“, vložila se je prošnja na višjo cerkveno oblast za dovoljenje katehetskega kongresa. Vodstvo sekcije je prevzel odbor štirih članov, izvršitev sklepov oskrbuje poseben delovni odsek, ki mu pripadajo poleg odbora še štirje člani. V publikaciji „Grundfragen der Katechetik“ bo rešenih 38 temeljnih in važnih vprašanj, za katere se je oglasilo že 27 referentov. — Poskrbljeno je tudi, da se čimprej otvori katehetski muzej na Dunaju. Dunajska mestna občina je sekciji priskočila na pomoč s tem, da je na neki večji šoli v ta namen brezplačno prepustila tri velike prostornine.

Ogrsko katehetsko društvo je oskrbelo letos prvi katehetski tečaj v Budimpešti. Vršil se je neposredno pred djakovskim tečajem od 30. junija do 5. julija. Predavanja niso bila zistematična, ampak pobrana iz vseh kotov kakor je sploh povsod običajno, kjer so katehetska društva šele na početku razvoja. Izmed referatov omenjamo samo najvažnejše: „Katekizem in njega pomen v ljudski šoli.“ Katehet W. Becker. — „Metodična obravnava liturgike.“ Župnik E. Petrovits. — „Katehetika.“ (Potreba, pomen

in zgodovina katehetike.) Vseučiliški profesor dr. A. Mihályfi. O. Cis. — „Praktična kateheza o krstu.“ Katehet F. Siposs. — „Krščanski nauk na pripravnicah.“ Profesor J. Laczek. — „Poizkus s skioptičnimi slikami za verouk.“ Katehet E. Filkorn. — „Metoda moralke na srednjih šolah.“ Župnik A. Szuszai. — „Apologetika na srednjih šolah.“ Profesor dr. A. Schütz. — „Katehet kot dušni pastir.“ Prelat dr. A. Andor. — S tečajem je bila združena tudi razstava učil za krščanski nauk.

Zgledi uporabni pri katehezi.

Evharistična ozdravljenja v Lurdu l. 1909.

Nebeški Zveličar je govoril pri zadnji večerji: „Vzemite in jejte, to namreč je moje telo,“ in „To delajte v moj spomin.“ Na ta način nam je zapustil najsvetejši zakrament altarja, sv. Evharistijo. Da so Jezusove besede resnične, da je tvarno, resnično in bistveno pričujoč pod podobo kruha do današnjega dne, zato dajejo vedno se ponavljajoča čudežna ozdravljenja v Lurdu najsijajnejšo ilustracijo.

V lurških analih („Annales de Notre Dame de Lourdes“) za leto 1909. je priobčenih 106 po ondotnem zdravniškem zboru protokoliranih in registriranih čudežnih ozdravljenj. Od teh je 89 slučajev natančneje popisanih. Med temi 89 srečnimi osebami je bilo čudežno ozdravljenih 18 izključno in popolnoma pri procesiji z Najsvetejšim.

Označiti jih hočemo čisto ob kratkem:

Št. 3. Haudebourg, obistna tuberkuloza; doba bolezn 4 leta. Št. 45. Dupuy, pljučna tuberkuloza 1 leto. Št. 49. Filliat, koleno v aparatu, hodi po berglah 6 let. Št. 51. Buffet, fistel in gnitje kosti v spodnji čeljusti, bolezen v hrbtu, hrom od rojstva. Št. 53. Richter, črevesno vnetje 3 leta. Št. 56. X. Koxalgija, hodi po berglah. Št. 64. Claude, ženska bolezen več let. Št. 65.

Gravelot, kamen v mehurju, gnojenje v obistih 1 leto. Št. 67. Lefevre, zmečkano levo stegno ob železniški nesreči, 1 leto. Št. 75. Bertinchamps, vsled ponesrečene operacije bolečine v stegnih, Koxalgija 3 leta. Št. 77. Tourotte, brez glasu $\frac{1}{2}$ 3 leto. Št. 88. Fraiche, pljučna tuberkuloza. Št. 90. Langenbach, 5 let star otrok, vsled vboda s šivanko v levo oko, oslepel na obeh očesih. Št. 96. Pineau, bolezn v spodnjih delih vsled operacije slepiča, $\frac{1}{2}$ 2 leto. Št. 101. Fiamengo, pljučna tuberkuloza, 5 let. Št. 104. Eugene, tuberkulozna bolezen v kolenih, $\frac{1}{2}$ 3 leto.

V štirih drugih slučajih je nastalo ozdravljenje deloma pri zakramentalni procesiji, deloma v piscini.

Osem bolnikov je zadobilo hipoma telesno zdravje pri sv. obhajilu, trije so bili ozdravljeni med sv. mašo, trije na praznik presvetega Srca Jezusovega. Pomenljivo je tudi to dejstvo, da so se čudežna ozdravljenja pri sv. obhajilu zelo pomnožila od l. 1905., ko je sv. oče izdal navodilo za pogostno sv. obhajilo.

L. 1909. je bilo torej 34 zdravniško potrjenih čudežnih ozdravljenj, ki jih moramo pripisovati neposredno največjemu, evharističnemu Zdravniku.

Kaj je značajnost? „Mladost“ je v svoji 17. številki 1909 med izbranim in zanimivim gradivom, povedala sledečo, sicer žalostno resnico, ki naj bi prišla

na uho zlasti tistim Slovencem, ki veljajo še za poštene (?) katoličane, pa jim je vse zoprno, kar je v zvezi s Cerkvijo in z duhovščino.

... „Med sovražnike sv. Cerkve štejemo tudi mo že, ki deloma izpolnjujejo svoje verske dolžnosti, pa se družijo z ljudmi, ki dvomijo, da jim more kdo izmed gg. duhovnikov odpustiti grehe; žene, ki pristopajo s svojimi hčerkami k mizi Gospodovi, pa hodijo na shode svobodomiselcev, kjer se grde sv. zakramenti, pa še celo svojo deco vodijo s saboj; — matere, ki molijo vsak dan k Bogu za srečo svojih otrok, pa jih srečujemo na shodih, kjer se oznanja boj proti sveti Cerkvi, pa jim dajejo v roke časopise, ki so sposobni omajati otroku sveto vero, napolniti ga s studom do svete Cerkve in do cerkvenega življenja; — dekleta, ki se pomude vsaki dan pred šolo pred Najsvetejšim v cerkvi, pa se pode, kot bi šlo za stavo, v demonstracijskem sprevedu proti katoliškim napravam in organizacijam; — starše, ki bi bili hudi, ako bi jim očital nevernost, pa puste, da pohajajo njihovi otroci v organizacije in društva, kjer se trdi, da noben izobražen človek ne more biti dandanes katoličan ...

Kako naj imenujemo taka početja? Gnusno breznačajnost, rojeno deloma od strasti, deloma od zaslepljenosti in nevednosti, ki prihaja od brezmejne ošabnosti. Ali je kaj čuda potem, da rodi ta breznačajnost, ki je grešna obenem in pogubonosna, — še večjo breznačajnost, še večjo hinavščino??“

Ljubezen do bližnjega. Meseca februarja l. 1905 se je pripetila v Barceloni na Španskem nesreča, ki je vzbudila mnogo pozornosti radi junških zgledov krščanske ljubezni, ki so se pojavili ob tej priliki. V tovarni Evzebija Guell je stopil po neprevidnosti 14 letni mladenič, sin tovarniškega delavca, z obema nogama v posodo, v kateri je bila vroča barvasta tekočina, pomešana s kuprenim vitriolom. Ožgal si je nogi, dasi so prihiteli delavci takoj na pomoč.

Čez nekaj dni so se strašne rane raztegnile čez koleno do stegna in kljub skrbni zdravniški postrežbi, se je bilo bati, da bo mladenič prišel ob noge. Rešitve je bilo pričakovati le tedaj, ako bi se presadili deli zdrave kože na mladeničeve rane; ker je pa bilo teh veliko, bi en sam človek, ki bi se žrtvoval za operacijo, nikakor ne zadostoval. Prvi se je ponudil tovarniški kapelan; komaj se je to izvedelo, bilo je voljnih kar 20 delavcev za enako žrtev iz ljubezni do bližnjega. S temi junaki krščanske ljubezni sta se kosala oba tovarnarjeva sinova Claudio in Santiago. Naslednji dan se je nanovo oglasilo 35 delavcev za pomoč operaciji. Zdravnik jih je moral odkloniti, ker jih je bilo preveč ter je izbral izmed onih, ki so se prvi oglasili deset najbolj zdravih in krepkih. Med njimi sta bila sinova tovarnarjeva, duhovnik in 7 delavcev, ki jim je zdravnik amputiral toliko zdrave kože, kolikor je bilo potrebno za operacijo nesrečnega 14 letnega mladeniča. Ni jim bilo neznano, da bodo morali prestati hude bolečine, da se bodo morali potem sami dalj časa lečiti, toda ljubezen do nesrečneža je bila večja. Pogum teh junakov je ganljiv, pa tudi izredno pomenljiv za današnje čase samopašnosti in egoizma.

Kaj pa se učimo iz tega resničnega dogodka? Da bi morali tudi mi sprejeti tako žrtev, če bi ravno tako nanaslo, kdo bi mogel od nas to zahtevati! Toda na vseh plateg vidimo nesrečneže druge vrste, nesrečneže na duši. Rane na duši so neizmerno bolj nevarne in pogubonosne nego telesne bolezni. Ako nas že telesna boleost bližnjega gane, da mu pomagamo, ali da bi mu vsaj radi pomagali, ali naj mirujemo in brez čuta gledamo, če vidimo bližnjega v dušni bedi in nesreči: v grehu. Tu kažimo toliko potrebno ljubezen do bližnjega kakor in kolikor moremo. Telesno bolezen, telesne rane opazijo tudi posvetnjaki in občutijo vsaj neko naravno usmiljenje v sebi; za dušne rane pa je svet dostikrat slep in neobčuten. —

Kako obširno polje, kjer lahko izvršujemo dela ljubezni, ki jih zakazuje zapoved ljubezni.

Bodi značaj! Na pokopališču mesta Angoulême na Francoskem je spomenik, ki ima kratek in preprost napis: „V resnici krščanskemu vojaku!“ Ta napis velja obristu Paqueron, ki je umrl kot 72 letni starček. Nekoč mu je njegov sin, ki je študiral v Parizu tožil, da mu je tako težko spoznavati svojo vero med lahkomišljenimi tovariši. Oče mu je odgovoril: „Zasadi svojo zastavo takoj visoko, da te bodo poznali, kdo si. Čez 24 ur ne sme nihče več biti v dvomu o tebi, kakšnega mišljenja si. Bodi katoličan, preprost in prost! Le ne plašljivosti in slabosti! Kdor je tako srečen, da je katoličan, mu ni treba prositi obzirnosti in oproščenja za svoje prepričanje. Nič se ne boj, ako bi te kdo nazval za posebneža. Čez 40 let sem že tak posebnež, pa zato še nisem dobil nobene kazni!“

Stanovitnost v veri. Pred par leti je v mestu Los Angeles v Ameriki prestopila hčerka bogatega trgovca v

katoliško Cerkev, kar je očeta zelo razdražilo. Nekega dne dobi pri zajtrku na krožniku listič z vsebino: „Napravi sem oporoko ter določil tebi 50.000 dolarjev (250.000 K). Ako se odpoveš katoliški veri, bo ostalo pri tem; če se pa tekom enega tedna zato ne odločiš, boš ostala po moji smrti brez domovine in brez sredstev. Oče.“ V istem trenutku je bil že tudi gotov odgovor, ki se je glasil: „Ljubi oče! Moja duša je več vredna, nego 50.000 dolarjev; za vse milijone in zaklade sveta bi ne storila, kar zahtevaš.“ Tako! Deklica je pokazala, kaj se pravi Boga nad vse ljubiti. — Pa utegne kdo reči: „Nesrečna deklica brez denarja, brez dedščine, sirota brez vsega!“ Da, tako sodi svet. Katoliški kristjan, ki ve, da se katoliška vera ne da zamenjati in nadomestiti, ki ve, da je odpad od katoliške vere, odpad od Kristusa, od Boga, sodi pa drugače. Ko je bil sv. Frančišek Asiški od očeta razdedinjen, ker mu ni bilo všeč, da je Frančišek vse razdelil med reveže, je rekel: „Ozdaj bom še z večjo pravico lahko molil: „Oče naš, ki si v nebesih...“

Vzgojni utrinki.

Mednarodna konferenca zoper nenravnost, ki je združila v Parizu zastopnike vseh evropskih držav, se je zedinila v nekaterih točkah ter sklenila predlagati posameznim državam, naj se kaznujejo razširjevalci nemorálne in nenravne literature. Član prvi sklenjene spomenice se glasi: Kaznuje naj se 1. Kdor izdeluje risarije, podobe, predmete, spise nenravne vsebine ali jih ima v zalogi, da jih prodaja ter z njimi kupčuje. 2. Kdor jih razpečava, ali naroči, da se razpečavajo, kdor jih prenaša in prevažata ali da prevažati, ter kdor jih sploh spravljata v promet.

Imej srce za zanemarjenega otroka. Pri zadnji ljubljanski skupščini (VIII) avstrijskega društva za

prisilno vzgojo in oskrbo, je imel duhovnik Karel Kramer iz Eggenburga krasno poročilo, ki ga objavljamo po vsebini.

Zanemarjena mladina trpi na globokih ranah. Usmiljenje nas dovedi, da izpoznamo te globoke rane in da jih ozdravimo, ki imamo poklic popboljšati zanemarjeno mladino. Opraviti imamo z otroci, ki so poredni; usmiljenje naj ti narekuje, da te rane proučiš, ker sami mnogokrat ne morejo zato, ker so poredni. Vzgojitelj, z največjo vestnostjo glej na vse, kar se tiče otrokove telesne vzgoje. Zgodi se, da včasih postane še tako bistroumen otrok hipoma top, a otrok ne more nič zato, ker povzroča topost kaka telesna hiba. Usmiljen moraš

biti in usmiljenje te nauči, da zadeneš vse strune otroškega srca. Vzgojitelj naj si pridobi otrokovo srce; saj tudi odrašččen človek ni srečen, če ne najde srca, kateremu se more odkriti in mu potožiti, kar ga teži. Otrok išče srca, ki se mu lahko razodene; tudi otroško srce želi ljubezni. Roka, ki bi drugače prijela za palico, ti bo omahnila, če premisliš, da otrok ni kriv, kar je napravil, ker ima telesno hibo, ki povzroči, za kar ga hočeš kaznovati.

Resen in krotak moraš biti z otroci. Če si prepričan, da moraš kaznovati, moraš tudi prepričati otroka o tem, da je zaslužil kazen. Opozoriti ga moraš, da je kaznovan zato, da se poboljša! Brez ljubezni in usmiljenja pri vzgoji ničesar ne dosežeš. Potrpežljivosti potrebujemo pri vzgoji zelo veliko. Ostre besede bole, boljše kot ostrost je miloba. Najlepša vseh čednosti je prijaznost, a premalo se gleda na njo. Če je kak poklic težaven, ki zahteva samozatajevanja, ki zahteva žrtev, je gotovo vzgojiteljski poklic. Ljubiti mora vzgojitelj otroke, z veseljem se mora razgovarjati z njimi. Otrokova duša se ti bo odprla in razvile se bodo otrokove dušne zmožnosti.

Marsikaterega otroka, ki zanemarja šolo, bi sodil drugače, če bi z ljubeznijo poizvedoval po vzroku; dognal bi morebiti, da otrok sam ne more zato. Govornik opozarja na alkoholno nevarnost in na posledice, ki jih nosijo žrtve, otroci staršev-pijancev.

Ljubiti moramo iste otroke, ki so vedno na cesti. Z ljubeznijo poizvedeti vzrok. Morebiti doznamo, da otrok ceste nima doma nobene zaslombe. Kdo se bo upal vreči kamen nanj? Če vidiš otroka temnega obraza, preiskuj z ljubeznijo, kaj je zatemnilo mlado lice z grenkostjo in z žalostjo. Drugače boš občeval z njim, ko doznaš, kaj se skriva za trpkim otrokovim obrazom.

Slabih potov, laži se otrok tako navadi, da ne more drugače, kakor da laže. Kako naj bo pošten kleptomani? Po usmiljenju in z ljubeznijo spravimo dete na prava pota.

Opazovati, razgovarjati se moramo z otrokom. Vedno imejmo pred očmi, da je tudi zanemarjen otrok božje bitje. Z ljubeznijo in z usmiljenjem bo vzgajal verski voditelj otroka.

Povsod, tudi v poboljševalnicah in v kaznilnicah dosežemo uspehe, a dosežemo jih le, če smo usmiljeni z otroci in če jih ljubimo! Vprašajte se vsak dan, kakšni da ste bili v šoli, če niste bili morebiti pretrdi in če niste bili premehki. Če to storite, dosežete uspehe in sledite besedam: „Prišel sem, da rešim, kar je izgubljenega.“

Neki star duhovnik, ki je dolgo vrsto let pastiroval v kaznilnici, je rekel mlademu sobratu, ki ga je prosil za svet, preden se je oglasil za mesto v kaznilniškem pastirovanju: „Veliko, veliko ljubezni in veliko, veliko potrpežljivosti morate imeti, če hočete izpolniti svojo dolžnost. Če je nimate, niste za to službo.“

S svetim Avguštinom je klical govornik kongresistom: „Premagaj pred vsem sebe!“

Ne paznik, pač pa reditelj. Nikakor se ne more odobravati, da bi se postavljali kak učeneč za paznika čez druge n. pr. med odmorom ali pa pred poukom. To nepedagoško razvado prepoveduje tudi naš šolski in učni red, ki pravi (§ 74): Porabljeni otroke za takozvane paznike ni dopustno. Tudi moralni oziri zahtevajo, da se ta odredba vpoštevata, kajti pazništvo po šolah je imelo dostikrat že zle in nemoralne posledice: Krivo pričanje, nevoščljivost, maščevalnost, pričkanje, da je „paznik“ nesel batine domov če ne med letom, pa po sklepu šolskega leta.

Dopustiti se sme, da boljši učenci, ki jih hoče učitelj odlikovati, opravljajo službo reditelja. Taki častni reditelji imajo pravico in dolžnost pripraviti gobo in kreda, odpirati okna in sploh biti učitelju pri roki, kadar treba kaj oskrbeti, prenesti, podpisati, pomagati.

»Kako naj skrbimo za naše vaje« Na IV. kongresu krščanske dobroteljske, ki je bil na Dunaju od 16. do 19. maja, je med drugimi referiral ces. svetnik dr. Gruber iz Gmun-

dena o skrbi za vajece. Učiteljstvo, ki se ubija in muči na obrtno-nadaljevalnih šolah z vajenci, bo gotovo najbolj hvaležno, ako se bo kaj sklenilo in doseglo za oskrbo, vzgojo, za varstvo in poboljšanje številnih vajencev; kajti, če se bo med tem zane-marjenim ljudstvom še naprej tako širila zanikarnost in pokvarjenost kot doslej, potem se ne bo izlepa kak učitelj lotil pouka pri njih. Res je, da se sedaj posamezni učitelji pulijo za groše, ki jih — krvavo sicer — zaslužijo na vajenskih šolah; če bi pa mogli izhajati s svojo redno plačo, bi se te šole branili na vse kriplice.

Najbolj mučno, da mučeniško delo, pa so imeli katehetje v Ljubljani osobito zato, ker se je zoper nje hujskalo. Da je to hujskanje podpiral tudi neki liberalni učitelj, je znano in dovolj graje vredno zlasti, če se pomisli, da so i njemu vajenci delali precejšnje preglavice.

Neotesani, s sirovostjo prepojeni in renitentni so predvsem mladeniči, ki se oklepajo liberalne »Narodne organizacije« in oni, ki se »likaajo« pri socialnih demokratih. S svojira predrznim nastopom ustrahujejo še druge dobre in poštene, miroljubne in ukaželjne fante tako, da si v njih navzočnosti kateheta niti pozdraviti ne upajo. Da bo moč vladati in krotiti rokodelsko mladino, mora učiteljstvo dobiti trdno in zanesljivo oporo ter zaslonbo. Šolski odbor mora poostriiti disciplinarna sredstva, ki bodo dala učitelju in katehetu dovolj moči v roke, kajti drugače so za veroučitelja te šole neznosne.

Potrebno je pa tudi, da se učiteljstvo med seboj podpira ter da ne zanaša ne v šolo ne med vajece politike. Zgodilo se je na eni izmed ljubljanskih obrtno-nadaljevalnih šol, da je predlagal katehet nekemu renitentnemu vajencu v obnašanju slabjši red, nego je bilo po volji razrednemu učitelju. Utemeljeval je svoj predlog s tem, da je bil dotični mladenič renitenten ter da ga je s svojo nepokorščino osramotil pred celim razredom, da je bral med poukom po-

hujšljiv časopis, ki ga na ukaz ni hotel izročiti, da ni prejel sv. zakramentov ter je nasprotno izjavil, da že tri leta ni bil pri izpovedi... Katehet je s svojim nasvetom propadel, ker sta za discipliniranje glasovala samo člana »Slomškove zveze«, ter je dotični predsednik konference dirimiral v prilog porednemu fantu. Ne more se drugače sklepati, kakor da je tu vplivalo politično nasprotstvo, kar se mora odločno grajati.

Tudi to je še omeniti, da ni vzgojno, ampak protivno občnim šolskim zakonom, ker učitelji, razen nekaterih, ki pripadajo »Slomškovi zvezi«, z mladeniči pred in po pouku n i č n e m o l i j o. Saj menda nismo že med Kinezarji! Kako dobro vpliva na vso šolo ali pa vsaj na velik del teh mladeničev, ki v delavnici komaj slišijo kaj božjega, če se učitelj z njimi prekriža in opravi kratko molitev! Čuli smo, s kakim zadovoljstvom se je pohvalil mladenič iz razreda, kjer še niso imeli letos krščanskega nauka, pa je vendar učitelj molil s fanti pred poukom: »Hvala Bogu, zdaj smo vendar zopet enkrat molili v šoli!«

To so nekatere reči, ki nanje opozarjamo odločujoče faktorje. O priliki bomo še kaj izpregovorili.

Novost na avstrijskih srednjih šolah je takozvana »dijaška samouprava«. (Glej »Sl. Učitelj«, 1909, pag 117.) Naredba obstoji v tem, da nobene kazni ne nalaga profesor, ampak od celega razreda za to izvoljeni odbor štirih članov. Prej je bilo običajno, da je profesor razposajenega dijaka zapisal v razrednico. Posledica tega je bila konferenčna graja, oziroma red »entsprechend«, kar je bilo za marsikaterega dijaka lahko usodepolno. Po uvedbi samouprave se to primeri le v redkih slučajih. Ako zasluži kak dijak grajo, imenuje ga profesor dotičnemu razrednemu županu, ki odredi kratko odborovo sejo. Navadno se sklene kazen »izobčenja« (Verruf), t. j. učenec ne sme za določen čas v prostorih šolskega posloplja izpregovoriti s svojimi tovariši nobene besedice. Naloga odbora, ki se voli na dva

meseca, je, določevati dobo kazni in paziti, da se kazni natančno izvršuje. Če se kdo kazni ne pokori, ga ima potem profesor pravico kaznovati. Z uvedbo »samouprave«, ki se začne šele s 4. razredom, se vzgaja v mladini samozavest, značaj in skupnost cellega razreda, kratko, organizacija se poučuje praktično, kar je vsekako velikega pomena za poznejše socialno-politično življenje.

Ta nova naredba se je vpeljala najprej na gimnaziji v Pulju, potem na realki v Gmundenu na Zgornjem Avstrijskem in slednjič na realki VI. okraja na Dunaju, in sicer za poizkušnjo le v 6. razredu. Ker se je naprava obnesla, so sklenili na srednješolskem učiteljskem zborovanju na Dunaju navzoči ravnatelji, da bodo poizkusili s koristno napravo tudi na svojih zavodih. F. P.

Na IV. avstrijskem dobrodelnem kongresu na Dunaju, ki je bil v Binkoštih, se je razpravljalo tudi o vprašanju otroških zavetišč.

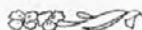
Govorniki so poudarjali, kako potrebna so deška zavetišča v velikih mestih in v industrijskih krajih, kjer sta primorana oče in mati hoditi čez dan na delo, da preživljata sebe in svoje otroke, ki so radi zaposlenosti

staršev mnogokrat brez vsakega nadzorstva. Taki otroci izgube navadno že v zgodnji mladosti vernost, pokorščino, spoštovanje, in sploh vsak čut za dobro in lepo. S tem se pa tudi razdira pravo družinsko življenje, kar jako neugodno vpliva na nedolžno mladino. Ustanavljanje otroških zavetišč je torej krvava potreba v krajih, kjer je mnogo delavstva. V takih zavetiščih naj se vzgaja mladina dušno in telesno pod pravim nadzorstvom.

Ob sklepu kongresa je bilo zanimivo predavanje o pomenu veronauka, ki ga po velikih mestih uče namesto duhovnika pobožne osebe.

Radi prevelikega števila učencev je skoraj nemogoče, da bi duhovnik vcepil otrokom najpotrebnejše resnice sv. vere posebno z ozirom na kratko odmerjeni čas (2 uri na teden). Veliko število otrok tudi doma ne sliši nič o verskih resnicah. Zato so potrebne take pobožne družbe, ki bi v prostem času zbirale mladino in jo poučevale o najpotrebnejših verskih resnicah.

Na Dunaju se je organizirala taka ženska družba in poučuje letos 1262 otrok. Za povzdigo verskega življa med kristjani je ta verski pouk velikega pomena.

UČITELJSKI VESTNIK.

Umrli je dne 16. junija na Glineah po kratki bolezni bivši nadučitelj na Raki g. Frančišek Lunder. V stalnem pokoju je živel samo en mesec. Rajni je bil mož-poštenjak, dober učitelj, skrben vzgojitelj, pa vesten katoličan, zato ga je vse spoštovalo.

V Dobropoljah so pokopali 2. julija učitelja Mateja Peterlina. Bil je vesten učitelj in vrl tovariš; opravljal je službo še 14 dni pred smrtjo. Umrli je za sušico. N. p. v m.!

Učiteljske izpremembe. Stalno so nastavljeni gg. učitelji, gdčne učiteljice: Jerica Zebre v Skaručini, Vera

Tancig v Izlakah, Ljudmila Abram v Križu pri Turnu, Leopoldina Kogej na Vojskem, Katarina Kobal-Valenčič v Grahovem, Valentin Clemente v Nevljah, Ljudevit Mikulič v Črnomlju, Janko Polak za nadučitelja in Marija Polak za učiteljico v Št. Vidu pri Zatičini, Viljem Tschinkel, J. Stalzer in V. Porubsky v Kočevju, Jože Perz v Lienfeld, Vinko Brus v Matenji vasi, Jan. Gobrovšek za nadučitelja v Spod. Idrijo. — Prestavljen je nadučitelj A. Germek iz Komende v Krašnjo. — Začasno stopi v pokoj nadučitelj Jan. Poznik. — Imenovana je gdč. Marija

Tomc za Ribnico, gdč. Ana Bantan za Belocerkev, gdč. pl. Foedrantsberg za Dol. V pokoj sta stopila nadučitelj Simon Punčuh v Šmarju pri Ljubljani, in Florijan Rozman v Krškem.

Četrta mestna deška ljudska šola se bo ustanovila v Ljubljani. Prostor ji je odmenjen ob Dunajski cesti.

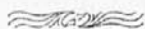
Ustanovitev katol.-pedagoške svetovne zveze. O Binkoštih je zborovalo učiteljstvo širne Nemčije na dveh krajih. V Straßburgu se je sešlo okrog 4000 članov liberalne zveze, imenovane „Der deutsche Lehrerverein“. Glavni govorniki so napovedovali seveda boj „ultramontanizmu“ ter predlagali resolucijo, ki zahteva, da naj bi bila šola prosta verskega vpliva. So pač svobodomiselnici vseh dežal in vseh jezikov do pičice enaki.

Vse drugačno lice pa je imelo 14. glavno zborovanje katoliške učiteljske zveze (Kathol. Lehrerverband) v mestu Bochum. Dasi udeležencev ni bilo prav toliko, kot v Straßburgu, vendar je bilo zborovanje impozantno in veličastno. Navzoči so bili tudi zastopniki iz Avstrije. Po slavnostnem govoru dr. Mayerja iz Luxemburga, ki je razpravljal o „Neue Ziele und Wege der Volksbildung“, je izjavljal rektor Sihink v imenu cele katoliške zveze svečano in ponosno sledeče:

„Ramo obrami s krščanskimi starši in cerkvenimi zastopniki se hočemo boriti prejkoslej za versko šolo, ki naši mladini podaje kulturne dobrine nove dobe, ki pa hoče to mladino tudi vzgojiti za žive in delavne člane svete Cerkve in za zveste sinove ljubljene domovine. Neutrudljivo se hočemo boriti zoper brezversko šolo kakor tudi zoper moralni pouk, ki je ločen od verstva. To naj bo naša binkoštna prisega na vestfalskih tleh!“

Zgodovinski pomen je dobilo zborovanje v Bochumu s tem, da se je končno konstituirala že dolgo nameravana „katoliško-pedagoška svetovna zveza“. Ta zveza namerava združevati vsa katoliška učiteljska in vzgojna društva celega sveta, da bodo na ta način preje in hitreje prišli na hvalo in korist vsem društvom uspehi in izkušnje na vzgojnem polju, da se bo katoliško učiteljstvo medsebojno krepilo in navduševalo za splošno odporno delo zoper mednarodne sovražnike katoliškega pouka. Doslej se je tej svetovni zvezi pridružila „Katol. učiteljska zveza na Nemškem“ (22.000 članov), dalje „Društvo katoliških nemških učiteljic“ (11 tisoč članic), „Katoliška avstrijska učiteljska zveza“ (7000 članov); priglasila so se tudi vsa katol. in vzgojna društva iz Švice, Holandske, Belgije, Angleške, Škotske, in Francije. V kratkem se pričakuje tudi pristop katol. učiteljskih društev iz Španije in Ogrske.

Že tretje zdravilišče je otvorilo Katol. društvo nemških učiteljic v obmorskem mestu Zoppot ob Vzhodnem morju. Doslej so imele katol. učiteljice svoje počitniško zavetišče v Boppardu in Pymontu, letos pa so si zagotovile svoj dom v Zoppotu blizu slovečega mesta Danzig. Zoppot imenujejo Nemci „Perle der Ostsee“, ali pa „severna Riviera“ kamor dojde na leto 12.000 letoviščarjev. Hladne morske kopeli utrde živce, krasni obrežni promenadni prostori vabijo na izprehod, sosednji gozdovi nudijo prijetno senco. Poleg morskih so na razpolago tudi blatnate kopeli. V Danzig se pride po železnici v 20. minutah . . . Tako skrbe naše nemške katoliške kolegince za prijeten, zdrav in zabaven odmor o počitnicah. Kaj pa pri nas? . . .

Zborovanja.

Okrajna učiteljska konferenca logaškega okraja. Že več let obiskujem konference tega okraja, toda še nikoli ni bilo tako živahno, kakor je bilo pri letošnji, ki se je vršila dne 30. ju-

nija t. l. v Dolenjem Logatcu. To je bila res konferenca, kakršna mora biti: stvarna in aktualna poročila ter resna debata. Poročilo c. kr. okrajnega šolskega nadzornika gosp. Iv. Thuma

se je bavilo v prvi vrsti z lastnostmi dobrega učitelja. Omenjam le, da je gospod nadzornik posebno poudarjal, da šolnik ne sme biti samo učitelj, ampak mora biti tudi vzgojitelj. Podrobneje se je pečal tudi z vprašanjem, kako je treba ravnati s slaboumnimi in manj nadarjenimi učenci. Nikakor ni pravilno, ako učitelj te siromake zanemarja in se peča le z bolj nadarjenimi otroki. Mnogo praktičnih nasvetov je podal tudi v drugem delu svojega poročila, ko je omenjal posameznih učnih predmetov. Pohvalno se je izrazil o lepem napredku v spisju in risanju, ki se že skoraj v vseh šolah tukajšnjega okraja goji po moderni metodi.

Nekaj novega pa je tukajšnji c. kr. okrajni šolski svet vpeljal glede referatov. Včasih je bilo običajno, da je stalni odbor določil poročevalca in mu odkazal tudi snov, ki naj jo obdela. Dotični poročevalec je potem svoj izdelek pri konferenci prebral, pri debati se pa navadno ni nihče oglasil. Referent, ki je hotel svoje poročilo dobro sestaviti, je imel sicer mnogo dela, pri konferenci pa za vso stvar ni bilo nikakega zanimanja; ves trud je bil navadno brezuspešen. Nekaj let smo potem prakticirali tako, da je morala vsaka učna moč izdelati dano nalogo, in je poročevalca določil gospod nadzornik šele na dan konference. Pri tem pa je bilo navadno le mnogo nevolje, a drugega le bolj malo. Letos pa je stalni odbor določil poročevalca in mu odkazal nalogo, ta pa je moral vsaj poldrugí mesec pred konferenco poslati kratko vsebino svojega poročila c. kr. okrajnemu šolskemu svetu, ki je dotični izvleček pomnožil ter ga razposlal vsem učnim močem tega okraja z naročilom, naj ga vsak dobro preštudira, da bo lahko pri konferenci o tem izrekel tudi svoje mnenje. Da ta način ni slab, je pokazala letošnja konferenca. Ko je c. kr. učitelj Josip Novak prečital svoje poročilo: „V koliko bi bilo predelati H. Schreiner-dr. J. Bezjakove nemške vadnice, da bi ustrezale namenu, oziroma katere učne knjige naj bi se uvedle namesto

teh?“ se je razvila jako živahna in stvarna debata, v katero je poseglo poleg gospoda nadzornika še mnogo drugih gospodov in gospodičen. Koncem debate je stavil poročevalec dve tezi, — namreč: I. Sedanje učne knjige, H. Schreiner-dr. J. Bezjakove nemške vadnice, ne ustrezajo namenu. II. Da se te knjige popravijo, naj c. kr. deželni šolski svet takoj skliče enketo, obstoječo iz ljudskošolskih učiteljev, ki poučujejo nemščino, in gg. H. Schreinerja in dr. J. Bezjaka, da preskrbi to nujno potrebno delo. Za vzor naj služi dr. K. Tumlrzeva knjiga: Deutsches Sprachbuch für nicht deutsche Volksschulen.

Tudi pri drugem poročilu o „Poslovanju šolskega vodstva na podlagi tiskovin, ki jih predpisuje izvršilni predpis k dokončnemu šolskemu in učnemu redu“ (poročevalec nadučitelj Josip Kobal) je bila debata zanimiva.

Letošnji poizkus se je torej dobro obnesel; upati je, da se bo tudi v prihodnje. Ker se je pa vsled debat konference zelo raztegnila (trajala je skoraj pet ur) bi zadoščal v prihodnje le en referat zlasti zato, ker zahtevajo precej časa še druge običajne točke dnevnega reda.

Vabilo. Dne 18. julija t. l. se vrši na Vrhniku ustanovni shod „Slomškove podružnice“ za vrhniški in logaški sodni okraj.

Ko živimo v času organizacij in združevanj, ni potreba še poudarjati, da je tudi za učiteljstvo živa potreba, da se stanovsko organizirajo, ker le kot organizovana četa bo učiteljstvo zamoglo zadostiti v celem obsegu svojim dolžnostim napram ljudstvu, a obenem bo pa zastopalo tudi svoje koristi.

Zato pa tovariši in tovarišice tudi v vrhniškem in logaškem sodnem okraju ne smemo biti med zadnjimi!

Proslavimo dan 18. julija kar le mogoče na lep in dostojen način!

Prosimo in pozivljamo najvljudnejše, da se tega važnega ustanovnega shoda udeležite v kar najobilnejšem številu vsi tovariši, tovarišice in prijatelji šole, ki z nami delate in čutite.

Shod se vrši po sledečem sporedu:
1. Ob 9. uri dopoldne sv. maša pri sv. Trojici.

2. Ob 10. uri zborovanje v Društvenem domu na Vrhnikih.

3. Obed v hotelu pri „Črnem orlu“.

4. Ogledovanje Vrhnik.

Za pripravljavni odbor:

Robert Ziegler, učitelj.

Nova veja. „Slomškova zveza“ je postala že krepko drevo, ki poganja vedno nove mladike, košate veje. Dne 26. junija smo pozdravili v lepem Kamniku najnovejšo podružnico, ki bo — soditi po prvi udeležbi — čvrsto delovala in spravila v svoje okrilje večino učiteljstva v kamniškem okraju. Brez posebne agitacije — vedeli smo komaj, da se vrši ustanovni shod — se je zbralo 30 naših vrlih somišljenic in somišljenikov, ki so si podali prijateljsko roko za složno delo v zmislu Slomškovih načel. Tajnik glavne zveze, nadučitelj Štrukelj je po kratkem pozdravu razložil namen in pomen nove podružnice ter z ogorčenjem — ob pritrjevanju vseh navzočih zborovalcev — zavrnil od naših nasprotnikov že tolikokrat pogreti in bedasti očitek — neznačajnosti. Ali smo neznačajni, če smo odkriti katoličani, ki se v zasebnem življenju, v šoli in v javnosti ravnamo po edinopravih in edinorešničnih naukih našega božjega Učenika in Vzornika: Kristusa? Ali smo zato neznačajni, ker se nismo izneverili božjim resnicam, ki smo jih slišali že iz ust naših rodnih majk, naših očetov, naših duhovnikov, ki so zastopniki od Kristusa ustanovljene Cerkve? Kdo je večji neznačajnej, nego tisti, ki so bili nekoč tudi tako vzgojeni, kakor mi, ki so imeli tudi krščanske matere, ki se še imenujejo — po imenu in na videz — sinovi katoliške Cerkve, pa so se vsemu izneverili in postali oskrunjevalci najdragocenejših svetinj, pa se družijo s tistimi, ki so vrgli sveto vero v kot! Ali je to značajno, če se naši nasprotniki imenujejo še katoličani, pa roko v roki hodijo z najhujšimi sovražniki katoliške Cerkve, zoper njo pisarijo in rohne ter so člani protiverske organizacije?

Ali je to značajno, da naši nasprotniki trobijo v en rog s svobodomiselci, pa vzgajajo (?) otroke katoliških staršev — v versko nravnem zmislu?

Poučite se nasprotniki o bistvu značajnosti, pa lepo tiho bodite, da se ne boste še bolj globoko zaleteli, kakor ste se že.

Ker smo s Tovariševci v načelnem nasprotstvu, zato z njimi ne smemo in ne moremo sodelovati. Ne ostane nam drugega, kakor da si osnujemo povsod lastne organizacije.

Dekan in poslanec Lavrenčič je dal nato duška iskrenemu veselju v izbranih in krasnih hesedah, ki je z njimi pozdravil zborovalce. Bilo je nekako pred 11. leti, ko so se jeli duhovi ločiti. Bilo še ni takrat veliko odločnih mož med učiteljstvom, ki bi se bili izpostavili puščicam; kljub temu pa je ponosno zavihrala zastava „Slomškove zveze“. Oglašali so se teroristi od zdolaj in zgoraj, na desni in na levi, a drevesce, dasi šibko, je pognalo čvrste korenine ter se je razvijalo in razvilo polagoma do mogočnega drevesa. Začetek je bil težak, a zmagala je ljubezen do resnice, ljubezen do dobrega slovenskega ljudstva.

Člani „Slomškove zveze“ se zavedajo vzvišene svoje naloge: vzgajati slovensko decu ne le za čas, temveč tudi za večnost. Nasprotniki naši niso pedagogi v celem pomenu besede, ker uče samo za čas, a ne vzgajajo za večnost (saj vzgajati ne morejo, ker so nasprotniki večnotrajnih načel svete katoliške Cerkve, ker ne marajo za verstveni in nravni pouk). Nasprotnikov naših ljudstvo prav zato ne mara in jim ne zaupa. Iz skušnje govorim, tako je zatrjeval gospod govornik, če pravim: Ljudstvo naše je neizrečeno veselo, če dobi učitelja ali učiteljico, ki je istega mišljenja z ljudstvom, ki živi tako, kakor zahteva od nas sv. vera, ki bistri otrokom ne le razum, ampak krepí in utrjuje tudi voljo za dobro ter vzgaja srce — značaj.

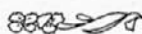
Novi podružnici želi krepkega razvoja ter ji kliče: Vivat, crescat, floreat!

Ko so se prebrala pravila, se je izbral odbor. Izvoljene so gospodične učiteljice oziroma gg. nadučitelji: Od-lasek Marija, Kratner Marija, Kuhar Iv., Slapšak Julij, Tavželj J. in katehet P. Arhangel.

Ko je bil dovršen oficialni del zbo-rovanja, je imel nadučitelj Slapšak poučno predavanje o alkoholnem gi-banju in pa o nalogah, ki jih ima šola v tem velevažnem vprašanju.

Okrajna učiteljska konferenca v Litiji dne 4. junija 1910 je kazala, da šolstvo litijskega okraja pod spretnim vodstvom okr. šol. nadzornika nepre-stano napreduje. Razni poročevalci so zelo skrbno sestavili svoja poro-čila, ter so jih prosto predavali. V tem oziru je dosegla osobito gospa učiteljica Marija Polak iz Dol velik uspeh. Dasi so predavanja trajala skoro štiri ure, je vendar zbrano učiteljstvo sledilo z veliko pozornostjo, kar se more doseči le pri prostih predavanjih. Okrajni šolski nadzornik je v svojem konferenčnem poročilu dognal in dokazal na podlagi učiteljstvu naloženega dela nujno po-trebo, da se spravijo učiteljske plače na Kranjskem v soglasje z učiteljskimi plačami v sosed-njih deželah. V svojem nadaljnem poročilu se je pa potem bavil pred vsem z uradnim občevanjem šolskih voditeljev, z varstvom otrok ter s ponavljalno šolo. Nato je predaval strokovni učitelj Karel Humek iz Krškega o „Praktični uporabi merstva v vsakdanjem življenju“. Iz njegovega predavanja smo razvideli, da ni samo izboren strokovnjak, temveč tudi do-ber opazovalec v vsakdanjem življenju. Svoje zanimivo predavanje pa je pridno

razjasnjeval s primernimi rizbami na tablo. S tem poročilom je mnogo ko-ristil dosedaj v naših šolah tako za-nemarjenemu oblikoslovju, še bolj pa bo koristil s svojo knjižico „Merstvo v vsakdanjem življenju s posebnim ozirom na ponavljalne šole“. Nato sta predavala nadučitelj Janko Polak in učiteljica Marija Polak iz Dol „O pouku, kakoršnega zahteva šolski oko-liš“. Nепrecenljive važnosti je pač, da vsak učitelj natančno opazuje krajevne razmere, mišljenje ljudstva, njegove dobre in slabe lastnosti in potem uredi svoj pouk. Ni vendar lahko se ozirati pri vseh učnih predmetih na to za-htevo. Oba poročevalca sta izborno rešila svojo nalogo. Pozneje so prišle na vrsto še druge običajne zadeve, raz-en tega je bil tudi sprejet predlog nadučitelja Janko Polaka iz Dol, ki se glasi: V ponavljalne šole naj se vpelje s prihodnjim šolskim letom L. Stiasnega: „Računica za ponavljalne šole“, ki izide v kratkem. Po odpeti cesarski pesmi se zahvali predsedni-kov namestnik nadučitelj Frančišek Kozjak iz Toplic v imenu zbranega učiteljstva okr. šol. nadzorniku za spretno vodstvo. Njegov predlog se je sprejel z živahnim ploskanjem. — Komaj pa je bil oficialni del kon-čan, nastopi nadučitelj Janko Polak iz Dol ter prosi dovoljenja, da sme poslati nekaterim časopisom v imenu učiteljstva litijskega okraja primerno izjavo, iz katere bo razvidno, da ob-sojamo napade na našega delavnega okr. šol. nadzornika Ljudevita Stias-nega. Predlog je bil takoj sprejet z živahnimi klici in čulo se je „so-glasno sprejeto“!

RAZNOTEROSTI.

Spominski listi. Poročam nekaj, kar se Vam bo morda zdelo malenkostno in čudno.

Imeli smo domačo učiteljsko kon-ferenco. G. nadučitelj je pokazal novi

„Spominski list“, ki ga tudi „Slov. Učitelj“ priporoča. Učitelji (lib.) so si takoj začeli pomenljivo namigavati, ko so gledali rizbo zmaja ob vsaki strani. Levi ima odprt gobec in

požira „kateheta“, desni proti „učitelju“ pa ima zaprto žrelo.

(„Slovenskemu Učitelju“ je poslal tajnik „Sl. šol. matice“ notico, ki smo jo priobčili v zavesti, da spominski listi ustrezajo namenu in si nismo mogli misliti, da bi bili žaljivi. Ako bi bil priložen vzorec, bi bili seveda notico drugače zasukali in povedali, kar gre prirediteljem in založnikom; tako smo pa sprejeli notico s primerno okrajšavo, kakor je bila poslana, brez našega priporočila. Op. ured.)

Jaz sem na to izjavil, da teh Sp. l. ne bom nikoli podpisoval, ker se mi zdi, da je rizba namenoma taka... žaljiva.

Blagovolite upoštevati na primerenem mestu ta dogodek. Hvaležen Vam bom. J. L.

Podružnica „Slomškove zveze“ za Notranjsko je imela 16. junija v Košani mnogoobiskano zborovanje. Točke bogatega sporeda so bile kaj srečno izbrane. Župnik M. Škerjanec je v svojem referatu „Šola in ljubezen do domovine“ dokazal, kako važno nalogo ima šola tudi v tem oziru. Naslednja točka „Zemljepisje lastne izkušnje“ (predavatelj naduč. Ravnikar) je bila enako zanimiva. Kot tretji predavatelj je nastopil nadučitelj F. Grad, ki je obdelal nalogo „Varčna mladina, varčni gospodarji“. Razgovor je bil še o „stanovskem vprašanju mladih deklet“.

Rastava rizb. Na c. kr. učiteljskišču v Ljubljani je bila 19. junija otvorjena zanimiva razstava rizb, izgotovljenih tekom minolega šolskega leta. Razstava se je priredila kot nekak svedoček in zagovor moderne risarske metode. Od zadnje razstave, ki je bila na tem zavodu, se je opazil očividni napredek. Lepi, deloma dovršeni izdelki so jasen dokaz, kako skrbno se danes neguje med gojenci risanje po moderni metodi. Seveda ima vsaka metoda zagovornike in protivnike; vendar pa se je videlo iz temeljitega predavanja, ki ga je imel pri tej priliki profesor Fr. Suher, da je večina risarskih kapacitet zavzeta za novo metodo po naravi ter da jo zagovarjajo tudi občna

psihološka in pedagoška pravila. G. predavatelj je v svojem referatu „O risarski metodi in njenem razmerju z občno pedagogiko“ poudarjal, da mora biti namen vsake metode, pa tudi risarske: vzgoja. — Moderna risarska metoda docela ustreza tej zahtevi, saj sili učence k samodelavnosti, saj vzgaja in neguje voljo.

Ni upravičen očitke, da ta metoda ni praktična, saj se je izcimila iz potreb za praktično življenje. Tudi modelov popolnoma ne izključuje, v kolikor so namreč abstrakcije naravnih predmetov. Ker moderna umetnost vpoštevata le pristno naravo, ki ni brezbarvena, je barva neobhodna potreba moderne risarske metode...

Predloge rabiti zna samo tisti, ki zna risati naravo; kdor riše samo po predlogah, ne bo znal nikdar po naravi risati, bo pred naravo neokreten, dasi je drugače morda spreten. Veliki kopisti niso bili nikdar pravi umetniki.

V protislovju z moderno risarsko metodo stoji tudi raba raznega risarskega orodja, ki spada edino-le k računskemu pouku. Kakor se na primer otrok ne uči hoditi ob palici ali bergli, enako bi bilo nespametno, če bi si pri risanju pomagali z rabo orodja.

G. govornik je navajal za dokaz svojim trditvam mnogo veljavnih strokovnjakov ter sklenil svoja izvajanja z besedami: Moderna risarska metoda stoji trdno. Izpričana in uveljavljena je po izkušnji več nego enega desetletja. Malenkostni očitki se bodo razpršili. Uspehi morda tuintam niso tako očividni, a ne vidi jih lajik, pač pa strokovnjak...

Isti proces kakor na Kranjskem, se je jel vršiti tudi med učiteljstvom na Štajerskem. Že zadnjič smo z zadovoljstvom beležili, da se tudi ondi ustanavlja tako potrebna „Slomškova zveza“. „Straža“ piše o tem pojavu: Mnogi izmed našega učiteljstva so predobri in preinteligentni, da bi še dalje delali štafažo na liberalni ladji, ki je obtičala; in mnogi se že vesele tega trenutka, ko bodo pod lastno streho... Ti učitelji no-

čejo več slepo trobiti v liberalno-advokatski rog, ampak hočejo slediti brezpogojno svojemu prepričanju, ker izprevidijo, da se proti ljudstvu ne da delati in da so učitelji, ki jim ljudstvo ne zaupa, ladje brez vesla.

Potreba, da si ustanove tudi štajerski učitelji lastno krščansko organizacijo je nujna. „Slomškova zveza“ bo budila in krepila njih duševne sile. Te ustanovitve se seveda boje kranjski in štajerski liberalci, ker vedo, da bi potem v njihovih vrstah ostal samo še plevel.

Na delo torej slovenski, z ljudstvom čuteči krščanski štajerski učitelji!

„Slomškova zveza“ leži v vaših rokah!

Nova okrožnica sv. očeta. Papež Pij X. je izdal povodom 300 letnice, odkar je bil kardinal Karel Boromejski proglašen za svetnika — pomenljivo okrožnico, ki v njej proslavlja velikega svetnika kot branitelja katoliške resnice zoper krivoverske reformatorje. Obenem sv. oče zavrača tudi moderniste, ki so nekdanjim takozvanim reformatorjem v marsičem podobni. Kot važno sredstvo zoper modernistično gibanje priporoča papež pouk v katekizmu. Nadalje ožigosa papež nesrečno namero tistih, ki hočejo verouk odpraviti iz šol; duhovščini pa priporoča, da pospešuje prejemanje sv. zakramentov.

Čebelarjem. Čebelarstvo ni nikjer v Avstriji tako zanemarjeno kot pri nas, akoravno imamo najboljše čebelno pleme.

Pridobivanje medu se vrši na tako zastarel način, da se dober pridelek pokvari in vsled tega po sramotno nizkih cenah oddaja. Da se temu odpomore, ustanovila se je v Ilirski

Bistrici na Notranjskem čebelarstva zadruga, ki ima nalogo, vosek, med in čebele svojih članov razpečavati. Razposojevala bo tudi onim svojim članom, ki čebelarijo na rojitev, posebne vrste panjev, vsled česar ji bo mogoče za pridelke v takih panjih boljše cene plačevati. Pomagano bo zlasti onim čebelarjem, ki se poslužujejo preprostih panjev, ne da bi bili primorani učiti se novodobnega čebelarstva. Razen tega bo imela zadruga v zalogi vse potrebščine za napredno čebelarstvo.

Dosedaj je pristopilo 170 članov, kar pa nikakor ne zadostuje, da bi zadruga začela poslovati v onem obsegu, kot si so ga ustanovitelji začrtali. Novi člani se sprejemajo ne le na Kranjskem, temveč iz cele Avstrije in Ogrske. Delež znaša 10 kron in se zamore plačevati v obrokih. Prvi obrok je 2 kroni.

Kranjska čebelarstva zadruga Ilirska Bistrica reg. zadruga z omejenim jamstvom.

Družba sv. Mohorja. Do dne 16. junija 1910 je štela Družba sv. Mohorja 85.616 udov. V tem številu pa še niso vse župnije, zato je upati, da bo koncem tega meseca skupno blizu 86.000 udov. S tem je prekoračeno dosedanje najvišje število udov. Na novo se je vpisalo 6411 članov.

Šolo na ladji za jetične otroke je ustanovila neka gospa Harrimann, vdova po nedavno umrlem „kralju železnic“ v New Yorku. Otroci imajo pouk in hrano na parniku, pa tudi prenočujejo v čistem morskem zraku. Gospa Harrimann namerava tudi v drugih morskih pristaniščih ustanoviti enake šole, če se bo prvi poizkus obnesel v zdravstvenem oziru.

„Slovenski Učitelj“

izhaja sredi vsakega meseca. Celoletna naročnina 4 K. Roko piši učiteljske stroke naj se pošljajo c. kr. učitelju Jož. Novaku, Idrija; katehetske in vzgojne stvari pa katehetu A. Čadežu, Semeniška ulica št. 7 v Ljubljani. Naročnino in reklamacije sprejema: Uredništvo „Slovenskega Učitelja“ v Ljubljani.

Urednika: J. Novak in A. Čadež. Tiska Kat. Tiskarna. Obl. odgovoren: Iv. Rakovec.

Razpis učiteljskih služb.

Na Razdrtem je razpisano mesto učitelja-voditelja, rok 18. jul.; v Zalogu pri Ljubljani nadučiteljsko in eno učiteljsko mesto, rok 25. jul.; na Dobravi pri Kropi služba učitelja in šolskega voditelja do 25. jul.; na Bohinjski Beli služba učitelja in šolskega voditelja do 25. jul.; v Dobropoljah eno učiteljsko mesto (za moške prosilce) do 20. jul.; v Ribnici eno mesto na deški 5 razrednici do 29. jul.; na Gori pri Ribnici služba učitelja-voditelja do 20. avgusta; v Ovsishah služba učitelja in šolskega voditelja, rok do konca julija

1910; učiteljsko mesto v Velikih Laščah, rok do 20. avg.

Na štirirazredni ljudski šoli v Domžalah se razpisuje nanovosistemizirano učno mesto z zakonitimi prejemki v stalno nameščenje. Pravilno opremljene prošnje je predpisanim službenim potom semkaj vlagati do 25. jul. 1910. V kranjski javni ljudsko-šolski službi še ne stalno nameščeni prosilci morajo z državnozdravniškim izpričevalom dokazati, da so fizično popolnoma sposobni za šolsko službo. C. k. okrajni šolski svet Kamnik, dne 19. junija 1910.

